

VILNIS

LIETUVIŲ LIAUDIES LAIKRAŠTIS
LITHUANIAN NEWSPAPER
3116 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608
Telefonas: (312) 842-7325

VOLUME LX Nr. 28

KETVIRTADIENIS, LAPKRIČIO-NOVEMBER 15, 1979

KAINA 25 c.

KASDIEN

ATSIMENAME 1930 METUS
JEIGU BŪTŲ ŠALTASIS
KARAS...
IR KO JIE NEPRIRASĖ
DABAR VISIŠKAI KITAIP

Visose kapitalistinėse šalyse didžiausia nelaimė yra nedarbas. Kuo didesnis nedarbas, tuo silpnesnis krašto ūkis, kuo sparčiau nedarbas didėja, tuo sparčiau smunka krašto ūkis.

Socialistinėse šalyse yra kitaip, imtinai Tarybų Sąjungoje. Ten darbo rankų trūksta, ir šis darbo rankų trūkumas neleidžia dar sparčiau vystyti krašto ekonomiką.

Bet nėra to blogo, kad ten neišeitų į gerą. Kaip TSRS ambasados pareigūnas Boris N. Davydov sako, darbo rankų trūkumas verčia tobulinti pramonę, tobulinti produkcijos organizavimą.

Senosios kartos amerikiečiai ir mes lietuviai atsimename 1930 metų kovo 6 dieną, kai Niujorke demonstravo 110,000 bedarbių, Detroito 100,000, Čikagoje 50,000, dešimtys tūkstančių Pittsburgo, Clevelande, Milvaukeje, San Franciske ir kituose didesniuose miestuose. Tą dieną visoje šalyje demonstravo apie 1,250,000 bedarbių, reikalaudami darbo ir duonos.

Tuo tarpu Tarybų Sąjungoje krašto ūkis klestėjo. "Business Week" žurnalo 1931 metų spalio 7 d. laidoje pranešimu, kai tarybinė prekybos agentūra Amtorg čia paskelbė, kad Tarybų Sąjungai reikia 6,000 specialistų, prašymus vykdyti į TSRS padavė tūkstančiai žmonių. Matote, čia buvo nedarbas, ten klestėjo darbas.

Warren komisijos 1964 metais buvo pripažinta, kad prezidentą John F. Kennedy nušovė Lee Harvey Oswaldas ir buvo konstatuota, kad jis nebuvo joks TSRS agentas ir Tarybų Sąjunga čia nieko dėta.

Dabar kažkoks britas rašytojas Michael Eddowes supynė teoriją, kad nušovusis prezidentą nebuvo tikras Oswaldas. Tikrasis 1959 metais išvykęs į TSRS, o iš TSRS atsiųstas jo vardu tarybinis agentas. Texas valstijos autoritetai galvoje Oswaldą lavoną iškasti iš kapo ir nustatyti, ar jis buvo tikras Oswaldas, ar atsiųstas iš TSRS agentas.

Jeigu dabar būtų šaltasis karas, verčiasi galvoti, būtų nustatyta, kad prezidentą nušovė ne tikrasis Oswaldas, o atsiųstas jo vardu ir dokumentais TSRS agentas.

Ir ko musičiai nacionalistai neprirašė savo laikraščiuose apie Vladą Cesiūną! Girdi, jis jau buvo pabėgęs į Vakarų Vokietijoje, bet tarybiniai agentai jį pagrobė ir

Naftos milžinas prie Varduvos

Už Mažeikių iš tolo žvilgsni patraukia milžiniškos statybos panorama. Stebina didingi kaminai, gausybė saulėje tviskančių kolonų ir vamzdynų, įvairiausių statinių.

Bemaž du tūkstančius hektarų aprėpiančioje Mažeikių naftos perdirbimo įmonės statybos aikštelėje dar gaudžia mechanizmai, žybsi suvirintųjų ugnys. Kiekviena diena palieka ryškų pėdsaką, vis labiau priartina naftos chemijos pirmagimio paleidimo momentą.

Siomis dienomis montuotojai daugiausia prakaituoja taip vadinaujamoje įmonės širdyje. Jų uždavinys—kiek galima greičiau perduoti eksploatuoti milžinišką pagrindinį technologinį įrenginį. Jame iš naftos bus išgaunamas benzinas, mazutas, dizelinis kuras ir kiti produktai.

Energetikai ruošiasi galingos termofikacinės elektrinės kompleksiniams bandymams. Ši jėgainė aprūpina įmonę energija, technologiniu garu ir karštu vandeniu.

Pastatyta remonto ir mechanizacijos bazė, sandėlių kompleksas, administracinis korpusas, priešgaisrinis depo ir kiti pastatai. Paklota šimtai kilometrų požeminių komunikacijų, sumontuota tūkstančiai tonų metalo konstrukcijų.

slapta išsigabeno į Maskvą sumuštą, sužalotą.

Bet štai, iš V. Petkevičienės telegramos matome, kad niekas jo nepagrobė, o savo valia kreipėsi į TSRS ambasadą, kad leistų grįžti į tėvynę ir dabar jis vėl dirba treneriu.

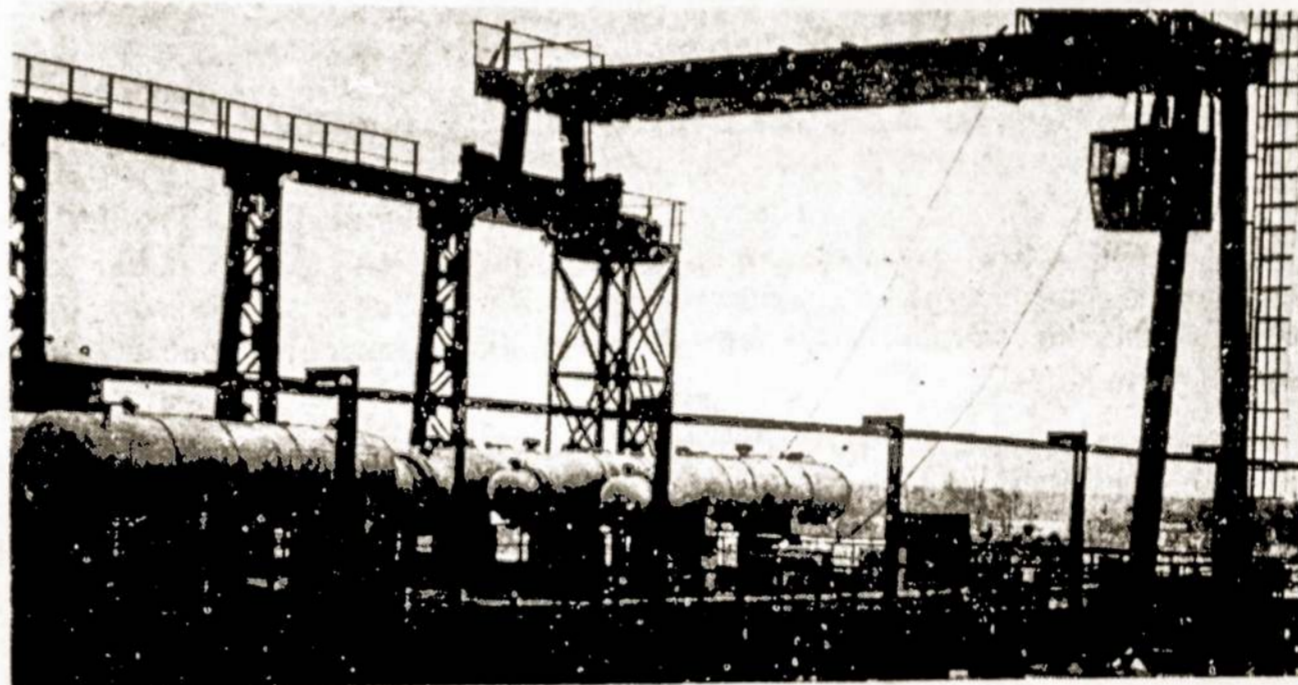
Kažin kaip dabar nacionalistai šituos savo spaudalus prarys atgal! Kaip visi begėdžiai gėdos nesigėdina, taip bus ir su jais.

Kuo-ne-kuo, svečiai iš Lietuvos nesame nuskriausti. Neseniai Čikagoje lankėsi Lietuvos Kino Studijos režisoriaus Robertas Verba su žmona, rašytojo Vytauto Siritos Geros žmona Alma... Kiek ilgesnį laiką Čikagoje pas gimines viešėjo rašytojo Juozo Baltušio dukra Violeta, Mičiurino bandomojo kolūkio direktorius Stasys Kašys... Spalio pabaigoje buvo atvykusi trims dienoms net 25 asmenų turistinė grupė. O kiek dar Čikagoje trumpam staptelėja važinėjančių Amerikoje privatinėmis vizomis lietuvių, kurių mes nežinome!

Kiek tenka girdėti, kituose miestuose irgi vis esti svečių iš Lietuvos. Su Pabaltijo menininkų grupe Amerikoje gastroliuoja V. Kuprys ir t. t.

Tokio gausaus lietuvių lankymosi Amerikoje niekad nėra buvę anksčiau. Buržuazijos valdymo metais jeigu atvykdavo vienas kitas, būdavo didelis dalykas. Dabar visiškai kitaip.

S. J. Jokubka

A. Dilio (ELTA) nuotraukoje: auga naftos chemijos milžinas Mažeikiuose.

Jau nutilo ekskavatorių ir saviarčių gausmas Varduvos krantinėse: upė užtvenkta. Plačiai iš krantų besiliejančios jos vanduo užpildys didžiulę daubą, tenkins įmonės ir elektrinės technologinius poreikius. Įtemptai dirba biologinio ir cheminio vandens valymo įrengimų statytojai.

— Didžiausia respublikos istorijoje statyba—internacionalinė,— pasakoja Mažeikių statybos tresto vyriausiasis inžinierius K. Vizbaras.—Konstrukcijas, mašinas ir įrengimus jai siuntė kone visa šalis. Daugiatūkstantiniame kolektyve drauge su Tarybų Lietuvos statybininkais čia trūšia daugelio brolišku respublikų pasiuntiniai, statę naftos pramonės įmones Omske, Tobolske ir kituose miestuose.

Statybininkai ir montuotojai, siekdami įvykdyti savo įsipareigojimus ir iki Naujųjų metų atiduoti naudojimui pirmąją Mažeikių naftos perdirbimo įmonės dalį, dirba pralenkdami grafikus. Lenktyniavimo avangarde žengia Darbo raudonosios vėliavos ir "Garbės ženklų" ordininko Z. Jonaičio kompleksinės, G. Gudzenkos ir J. Barvidaičio specializuotos montuotojų brigados. Jų patriotinei iniciatyvai—dešimčia procentų padidinti darbo našumą—jau pritarė dešimtys kolektyvų.

... Naftotiekio "Draugystė" atšaka Polockas-Mažeikiai, kurią tiesė Lenkijos energetikai, jau pasiruošusi transportuoti "juodąjį aukšą". Stojęs rikiuotėn, naftos perdirbimo kompleksas turės didelę

reikšmę respublikos ekonomikai, įgalins atsisakyti brangiai kainuojančių naftos pervežimų iš tolimų šalies rajonų. Ekonomistų nuomone, naftos perpumpavimas vamzdynais ir produktų gamyba jų vartojimo vietose atsieina maždaug pus-trėčio karto pigiau. Mažeikiai degalais aprūpins visą Siaurės vakarų ekonominį rajoną, dalį jų eksportuos į užsienį.

Viena didžiausių šalyje šios šakos įmonių praktiškai nedarys jokio žalingo poveikio gamtai. Ji aprūpina originaliomis apytakos sistemomis ir naudos aštuonis kartus mažiau vandens, negu iki šiol veikiančios analogiškos gamyklos. Vadinas, į atvirus baseinus pateks žymiai mažiau panaudoto vandens. Nutiestas 86 kilometrų ilgio kolektoriaus į Baltijos jūrą, kuriuo apvalytas vanduo bus išleidžiamas toli nuo kranto.

Naujoji įmonė taip pat tiesks suskystintas dujas. Tai leis žymiai sumažinti jų pervežimo išlaidas, geriau tenkinti kaimo poreikius.

Mažeikiai taps tautų draugystės miestu. Čia dirbs nemažai specialistų iš brolišku respublikų. Naftininkus jauniausiai Lietuvos pramonės šakai ruošia Minsko ir Baku politechnikos institutai.

Termofikacinė elektrinė patenkins ne tik naftos komplekso, bet ir sparčiai augančio miesto prie Ventos poreikius. Juk naujuose Mažeikių mikrorajonuose jau gyvena daugiau žmonių, negu visame senamiestyje.

Alf. Pipiras

TRUMPAI

— Izraelio premjeras Menachem Begin atsiuntė prez. Carteriui laišką, reikalaujanti, kad Egiptas jam parduotų naftą pigiau, negu jos kaina yra atviroje rinkoje.

— Krokuvos miesto archyve aptiktas naujas dokumentas, susijęs su Vladimiro Lenino gyvenimu ir veikla Lenkijoje. Tai—politinių kalinių šelpimo sąjungos, kuriai priklausė V. Leninas, narių sąrašas.

— Nors Čikagos miesto pareigūnai ir didžioji spauda sako, jog popiežiaus mišių išklausti Grand Parke spalio 5 d. buvo susirinkę virš milijonas žmonių, bet ekspertų apskaičiavimu tebuvo 350,000.

— Neseniai įvykęs Čilės žurnalistų kongresas pasmerkė fašistinę juntą, varžančią spaudos laisvę. Kongresas vyko El Tabo mieste, už 60 mylių nuo Santiago.

— Japonijos liaudies sualiarmavo, kad JAV turėjo karinius manevrus simuliuojančiomis "branduoliniu karu" sąlygomis.

— Jeigu kongresas praleis represyvinį įstatymą S. 1722, tai apskaičiuojama, kad po trejų metų Amerikos kalėjimuose kalinių padaugės 92 proc. Mat, pagal įstatymą būtų beveik panaikintas išėjimas iš kalėjimo po užstatu.

VILNIS

Lithuanian Peoples Bi-weekly

Published bi-weekly, Thursday, except when preceded by a Holiday, by the Workers Publishing Association, Inc.
Subscription rates in United States: one year \$10.00, six months \$5.50; Chicago \$12.00, 6 months \$6.50; Canada \$15.00, 6 months \$8.00; foreign countries \$15.00, 6 months \$8.00.

3116 So. Halsted St., Chicago, Illinois 60608 Phone 842-7325

Second-class postage paid at Chicago, Illinois

Apie JAV karinę bazę Gvantaname

Jau nuo šio šimtmečio pradžios JAV karinė bazė Gvantaname yra JAV imperializmo įrankis kontroliavimui Karibų jūroje laivybos, o dabar ir mėginimas kontroliuoti virš jūros oro erdvę. Karibų jūros salų tautoms ir centro Amerikos šalims ši bazė yra skaudi rakštis jų pašonėje, ypač skaudi socialistinei Kubai.

Gvantanamo bazės istorija JAV demokratijai yra juoda negraži dėmė. Praeito šimtmečio pabaigoje vykstant Kuboje sukilimams prieš ispanus kolonistus už nepriklausomybę, 1898 metų vasario 15 d. ispanai paskandino JAV laivą "Maine", stovėjusį Havanos uoste neva protegavimui Kuboje gyvenančių JAV piliečių. Laivo paskandinimas iššaukė Ispanijos ir JAV ginkluotą susirėmimą, trukusį iki 1902 metų. Ispanija karą su JAV pralaimėjo, ir Kuba tapo priklausoma nuo galingojo šiaurinio kaimyno.

Kaip buvo numatyta, dar vykstant Ispanijos su JAV karui, Kubos revoliucionieriai už nepriklausomybę buvo priversti pataisyti savo konstituciją pagal JAV padiktavimą. Pataisymas buvo pavadintas JAV senatoriaus vardu Plat, arba dar geriau "Plato įstatymu". Pagal šį įstatymą sala faktiškai tapo JAV protektoratu.

Po kiek laiko Kuba buvo priversta sutikti su savo teritorijoje įkurta JAV Gvantanamo baze prekybiniams laivams pakrauti anglimi bei kariniam laivynui. Ir sutartis buvo pasirašyta 1903 metų vasario 23 d. 99 metams. Tais pačiais metais JAV užgrobė ir Panamos kanalą. Nors dauguma JAV laivų seniai nenaudoja anglies, bazė Gvantaname vis tebėra, ji dabar turi grynai karinę paskirtį.

JAV gynybos departamentui šios bazės reikšmė padidėjo ypač po Kuboje įvykusios socialistinės revoliucijos. Pentagonui bazė pasidarė centru elektroninei agentūrai šnipinėti socialistinę Kubą. Be to, dar labiau Pentagonui bazė reikalinga spalio 1-ąją įsigaliojus sutartims dėl Panamos kanalo. O po triukšmo dėl tų 3,000 tarybinių karių Kuboje, pasidarė dar reikšmingesnė kariniu atžvilgiu.

Revoliucinė Kubos vyriausybė ne kartą reikalavo, kad Pentagonas likviduotų savo bazę Gvantaname. 1960 metų rugsėjo 2 dieną Kuba oficialiai paskelbė 1903 metų sutartį negaliojančia. Kubos vyriausybė atsisakė priimti nuomos mokėstį už šią Gvantanamo įlankoje esančią teritoriją. JAV apie visa tai nenori girdėti.

Kuom visa tai baigsis, vilkai žino. Bet faktas yra faktas, dėl bazės piktinasi Kuba, piktinasi Karibų jūros salų tautos, Panama ir kitos centrinės Amerikos šalys, spurdančios prieš JAV imperialistines užmečias.

Prasti ir labai prasti reikalai

Amerikos liaudis liarmuoja dėl visko neapsakomo brangėjimo. Vyksta demonstracijos, protesto mitingai prieš brangėjimą, darbininkų streikai, kad atsilaukius prieš gyvenimo lygio smukimą, kad nemažėtų ant stalo duonos, mėsos, pieno vaikams. Bet kaip atrodo, gyvenimo lygis smunka ir smuks. Kaip pažymi Federalinių Rezervų tarybos pirmininkas Paul A. Volcker, jeigu nebus pastotas infliacijai kelias, nuo gyvenimo lygio smukimo nebus galima išsisukt.

O kaip su infliacija? Iš administracijos ankstesnių pranašavimų, kad šiemet infliacijos lygis bus 7 procentų, niekas neišėjo. Kaip matome, iškilo iki 13.5 proc. Prezidento ekonomistų patarėjų tarybos pirmininkas Charles L. Schultze mano, jog iki metų pabaigos truputį sumažės. Tuo tarpu sen. Henry M. Jackson susitikime su žurnalistais CBS programoje Face the Nation pareiškė, jog jo apskaičiavimu, kol infliacija pradės mažėti, ji padidės beveik iki 15 proc. O kada infliacija pradės mažėti, niekas tiksliai negali pasakyti. Ekonomistai ramina save ir kitus spėliojimais. Bet kaip praktika rodo, spėliojimai ir pranašavimai beveik visuomet nepasiteisina, kaip nepasiteisino administracijos pranašavimai, kad infliacija šiemet bus 7 proc.

Su infliacija drauge žygiuoja ir recesija. Nedarbas virš 5 proc., pramonė savo pajėgumo teišnaudoja apie 85 proc. O jeigu kitais metais, kaip yra pranašaujama, nedarbas gali padidėti net iki 9 proc., tai kiek pramonė savo pajėgumo begalės išnaudoti? Ne vienam mažesniai fabrikėliui gali tekti užsidaryti, o didiesiems lėtinti produkciją. Ypač juodi debėsų niaukiasi statybos pramonėje, kai didieji bankai už paskolas ima iki virš 14 proc.

Po Didžiosios depresijos kapitalizmas pasimoko prie naujos depresijos neprisileisti, bet savo ekonomikos trukčiojimų sulaikymui recepto neturi. Vyksta recesija po recesijos ir vis seka sunkesnės. Po Antrojo pasaulinio karo ši recesija septinta. Ir kaip atrodo, bus pati sunkiausia. Kaip nuo visų recesijų gydos darbininkų sąskaita, taip ir nuo šios jau pradėjo gydytis, smukdymu gyvenimo lygio.

Apžvalgos

APIE KUNIGŲ PAŠAUKIMUS

"Draugas" spalio 12 dienos laidoje rašo:

— Už kelerių metų mes pajusime ypatingai didelį lietuvių kunigų trūkumą. Jau ir dabar kai kuriose lietuvių parapijose vadovais pastatyti ne lietuviai kunigai. Taip mūsų tėvų statytos bažnyčios, mokyklos, klebonijos pereina į kitas rankas. Ir dabartinė slinktis pranašauja mums blogėjimą, o ne gerėjimą. Jei nesulauksime pašaukimų, susilpnės mūsų vienuolijos, kurios atlieka dabar didelį dvasinės kultūros darbą, leidamos žurnalus, savaitraštį, dienraštį. — Ir vedamojo rašytojas kaž koks J. Pr. atsi- aukia į šeimas, kad, girdi, "šeimos atliktų didelį uždavinį, ugdydamos naujus religinius pašaukimus".

Kalbant apie pašaukimus, atsiminkime kaip būdavo seniau Lietuvoje. Tėvai sūnų leisdavo į kunigus ne dėl to, kad jis turi pašaukimą, o dėl to, kad kunigo amatas būdavo pelningiausias. Amerikoje yra kitaip. Čia yra pelningesni amatų. O kiekvieno tėvo troškimas, kad sūnus išėjęs į gyvenimą būtų kuo sočiausias. Čia ir pakastas šuniukas, kad nėra pašaukimų, kunigų amato jaunimas kratosi.

O kad vienuolijos atlieka "didelį dvasinės kultūros darbą, leidamos žurnalus, savaitraštį, dienraštį", tai tas "Draugo" J. Pr. nežino ką rašo. Kad jis rašytų, jog vienuolijos leidamos žurnalus, savaitraštį, dienraštį atlieka didelį antitarybinį darbą, imtinai nukreiptą prieš Lietuvą, sakytumėm šventa teisybė. Bet dabar, nelaimingiems tos spaudos skaitytojams pūtimas dūmų į akis.

REAKCININKAI PRAŽIOPSOJO

Priešpaskutinę spalio savaitę Čikagoje lankėsi gausi iš Tarybų Lietuvos turistinė grupė, net 25 asmenų. Grupėje buvo visa eilė žurnalistų, kolūkių pirmininkų, kultūros ir tarybinių darbuotojų. Kaip paprastai, svečius nuoširdžiai priėmė laikraščio "Vilnius" direktorių taryba daugeliui žinomame David's restorane. Po vakarienės svečiai su susirinkusiais pasidalino mintimis, pasikeitė suvenyrais . . .

Kitą dieną svečių iš Lietuvos priėmimas vyko Jaunimo centre. Kas šį priėmimą organizavo, sunku pasakyti. Ir ką organizatoriai turėjo užantyje, vilkai žino. Bet priėmimas vyko pakilioje nuotaikoje.

Ko tautos laukia iš Suvienytųjų nacijų

Mūsų amžiuje tarptautinio įtempimo mažinimo likimas labiausiai priklauso nuo to, ar pavyko sustabdyti ginklavimosi varžybas. Užtat nusiginklavimas tapo neatidėliotina globaline problema. Ją sprendamos tautos gali sau užsitikrinti taiką ir saugumą, gali teigiamai spręsti daugelį kitų bendražmogiškų problemų, kaip: žmonijos aprūpinimą energija, maistu, ligų likvidavimą, vandenynų ir kosmoso resursų išsavinimą, didelės valstybių daugumos ekonominio atsilikimo likvidavimą ir panašiai. Ir priešingai. Jeigu žmonija nemažina ginklavimosi tempų, tautos neturės garantuotos taikos, negalės spręsti daugelio socialinių ir kitų žmonių rūpimų problemų.

Tarybų Sąjunga, kitos socialistinės šalys, deda visas pastangas

Svečiai iš Lietuvos susirinkusiems netgi užtraukė dainą "Lietuva brangi", nors kai kurie iš priėmėjų vargiai manė, kad svečiai šią dainą jiems užtrauks.

Kas svarbiausia, kad šį kartą reakcininkai pražiopsojo, ar buvo iš aukščiau sudrausti. Prie Jaunimo centro nesimatė nei piketo, nei reorgų, šturmuojančių, kaip kad aną kartą, kai Jaunimo centre buvo rodomi Tarybų Lietuvoje susukti filmai.

RIEJOSI KAIP ŠEŠKAI

Mums, pažangiems lietuviams, ALTas, VLIKas, Bendruomenė ir visi kiti nacionalistų veiksniai yra vienas ir tas pats. Visos jų šios organizacijos sukirtos pagal vieną kurpalį. Visi šių organizacijų darbuotojai išvien prieš Tarybų santvarką Lietuvoje, visiems jiems Lietuva šiokia ir tokia, visi jai kiša pagalius, visi ant jos spiaudo. Tarp savęs jie nesutinka tikrai dėl "vadavimo" lovio ir dėl to lovio riejsi kaip šeškai.

Didžiosios jų tarpusavio rietenos įvyko Clevelande per Amerikos Lietuvių Kongresą, įvykusį spalio mėnesį. Apie šias rietenas "Naujie-nose" V. Karosas štai ką rašo:

— Šiame suvažiavime įvyko dramatiška konfrontacija tarp ALTos ir frontininkų, pasiryžusių šiame Lietuvių Kongrese suduoti galutinį smūgį ALTos integralumui, pravedant balsavimo keliu, T. V. Rochesterio 6 punktų susitarimus, kas reikštų ALTos likvidavimą. Kilusi suvažiavime protesto audra liberališkai nušlavė suplanuotą frontininkų užmojų, privertusi suokalblio vadus atsikalbėti, teisintis ir po pralaimėjimo dingti nuo suvažiavimo scenos.

— "Visa tai vyko su tokia netikėtumu ir greičiu, kad net patyrusiam reporteriui ar komentatoriui būtų sunku visą tiksliai atpasakoti ar įvertinti įvykusį dramatinį posūkį Amerikos lietuvių politiniame gyvenime.—

Paskaičius šias V. Karoso eilutes, tenka įsivaizduoti kas ten dėjos, kad pralaimėjusieji mūsų net dingo nuo suvažiavimo scenos! O po susiriejimo, kitą dieną, kaip V. Karosas pažymi, prezidiume nebesimatė dr. Kriaučeliūno, taipgi sėdimų vietų pirmoje eilėje dr. Damašio ir kitų Rochesterio punktų rėmėjų.

Mums, pažangiems lietuviams smagu. Kuo daugiau jie riejsi, tuo mums geriau. Tiktai keista, kodėl jų niekas iš aukščiau nesuvaldo?

Tęsiama 3 pusl.

Vilnis, lapkričio 15 d.

GIMTOJO KRAŠTO TAKAIS

MIESTAS ANT SEPTYNIŲ KALVŲ

Telšiai aptūpė septynias kalvas prie Masčio ežero, pačiame Žemaitijos viduryje, todėl vadinami žemaičių sostine.

Legendos porina, jog miestą įkūrė žemaičių didvyris Džiugas (Telšys), gyvenęs ant Džiugo kalno. Jį rasite prie kelio, kuris veda nuo Šiaulių-Palangos plento miesto link. Nepaprasto stipruolio ir naršuolio būta to Džiugo: vienas su kuoku išmušdavo didžiausius priešų būrius, su šaknimis raudavo didžiausius medžius. Kada tas didvyris gyveno, legendos nutyli. Kryžiuočių kronikos Telšių slėnį mini 1317 m. XV a. įkurtas dvaras. Nuo seno Telšiuose vykdavo Žemaitijos seniūnijos seimai ir teismai, miestas turėjo prekybinę privilegiją. Audringi Žemaitijos sostinei buvo 1831 ir 1863 m. sukilimai. Pirmojo būriai užėmė miestą. Antrasis sukilimas įamžintas tragiškais įvykiais—kazokai netikėtai suėmė du sukilimo vadus, jaunas kunigas Izidorijus Noreiką ir Antaną Gargasą, išvedė į laukus ir sušaudė ten pat užkasė, o kapą arkliais sutrypė.

KO TAUTOS LAUKIA IŠ SUVIENYTŲJŲ NACIJŲ

(Atkelta iš 3-čio puslapio)

duolinį ginklą turinčios valstybės ir grupė kitų šalių nedelsiant sėstų prie derybų stalo ir tartųsi dėl visu rūšių branduolinio ginklo uždraudimo, palaipsniui jo atsargų mažinimo iki visiškų likvidavimo. Kaip žinoma, dėl JAV ir jos sąjungininkų kaltės šis pasiūlymas kol kas be atgarsio, todėl SNO Generalinės Asamblėjos sesija turėtų tarti svaržią žodį pasiūlymo naudai.

Dar 1978 metais Tarybų Sąjunga pareiškė, kad ji niekada nepanaudos branduolinio ginklo prieš valstybes, kurios atsisako išgintyti ir gaminti tokį ginklą ir neturi jo savo teritorijoje. Nusiginklavimo Komite tete prasidėjo naudingos derybos dėl tarptautinės konvencijos. Po slinkiai apčiuopiami, nes didžioji SNO valstybių dauguma pareiškė norą apriboti save nuo branduolinio ginklo. SNO turėtų sparčiau paruošti tarptautinės konvencijos projektą.

Kaip žinoma, Tarybų Sąjunga ir Jungtinės Valstijos jau susitarė dėl bendrų principų užkirsti kelią vienam iš pavojingiausių naikinimo ginklų—radiologiniam ginklui. Ir vėl iš SNO laukiama spartesnio darbo baigti tarptautinio susitarimo projektą dėl radiologinio ginklo uždraudimo.

Savaime suprantama, kad tiek minėtos, tiek daugelis kitų nusiginklavimo problemų Suvienytosiose Nacijose būtų sprendžiamos sparčiau ir sėkmingiau, jeigu tam vie ningiau pritartų tokios valstybės, kaip JAV, Anglija. Juk tik dėl Vakarų kaltės delsimas TSRS, JAV ir Anglijos susitarimas dėl visiško ir visuotinio branduolinio ginklo bandymo uždraudimo. Vakarai be pagrindo delsia derybose dėl cheminio ginklo uždraudimo. Yra ir kitų problemų, kurių sprendimo delsimas apsunkina priimti tarptautinius susitarimus nusiginklavimo klausimais. O tarptautinės konvencijos nusiginklavimo klausimais yra vienas iš SNO veiklos rezultatų, kurių ypač laukia žmonija.

Apolinaras Sinkevičius

Vilnius, lapkričio 15 d.

Tik 1922 m. jų palaikai perkelti į bažnyčios šventorių, o minint sukilimo 100-ąsias metines senojoje palaidojimo vietoje pastatytas paminklinis akmuo.

Spalio revoliucijos pašvaistė virš Telšių blykstelėjo 1919 m. sausio 25 d., kai Kuršėnų revoliucionierių būrys išvadavo miestą. Sausio 27 žemaičių sostinėje paskelbta, jog visoje Žemaitijoje kuriama Tarybų valdžia. Telšiuose Tarybos gyvavo iki vasario 22 d. 1919 m. birželio mėnesį įkurtas pagrindinis LKP Telšių rajono komitetas, kuriam priklausė Telšių, Kretingos ir Mažeikių apskritys. Komitetui tuo metu vadovavo Vladas Rekašius (1893-1920). Komunistai Telšiuose leido pažangius laikraščius "Žemaitis" (1925-1933), "Žibintą" (1933), "Darbo žemaitis" (1934-1936).

Egzotiška žemaičių sostinės praeities detalė—čia veikė viena didžiausių pasaulyje rabinų mokyklų. Dabar jos pastate "Minijos" įmonė, gaminanti suvenyrus.

Buržuazijos metu miestą apibūdina to laiko leidinys "Šaltinis": "be kunigų seminarijos, Telšiuose nuo senų laikų veikia vyskupo Valančiaus gimnazija, vienuolyno ir valstybinė amatų mokykla. Neseniai išaugo pono Augustavičiaus verpimo ir audimo fabrikas..."

Siandieniniai Telšiai—vienas respublikos regionų centrų, kur sparčiai vystosi pramonė. Dabar čia yra 8 pramonės įmonės. Stambiausia jų—"Masčio" trikotažo fabrikas ir Skaičiavimo mašinų gamykla.

Daug gabaus Žemaitijos jaunimo mokosi Telšių taimosios dailės technikumė (išaugęs iš 1931 m. pradėjusios veikti vidurinės amatų mokyklos), 1975 m. įkurta Kultūros mokykla, jaunieji telšiečiai lanko 6 vidurines mokyklas.

Telšiai didžiuojasi, jog čia gyvena vienas pirmųjų Žemaitijos poetų Antanas Klementas (1756-1823), poetė ir vertėja Karolina Praniauskaitė (1830-1859). Buvo dramos teatro direktorius, vadovavo kraštotyros muziejui poetas Butkų Juzė (1893-1947). Jo kapas miesto kapinėse. Žemaičių sostinėje gimė išyminės veikėjas, visuomeninio Darbo Didvyris Justas Paleckis. Dirbo revoliucinio judėjimo dalyviai, Mečys Gedvilas ir Domas Rocius (1905-1943).

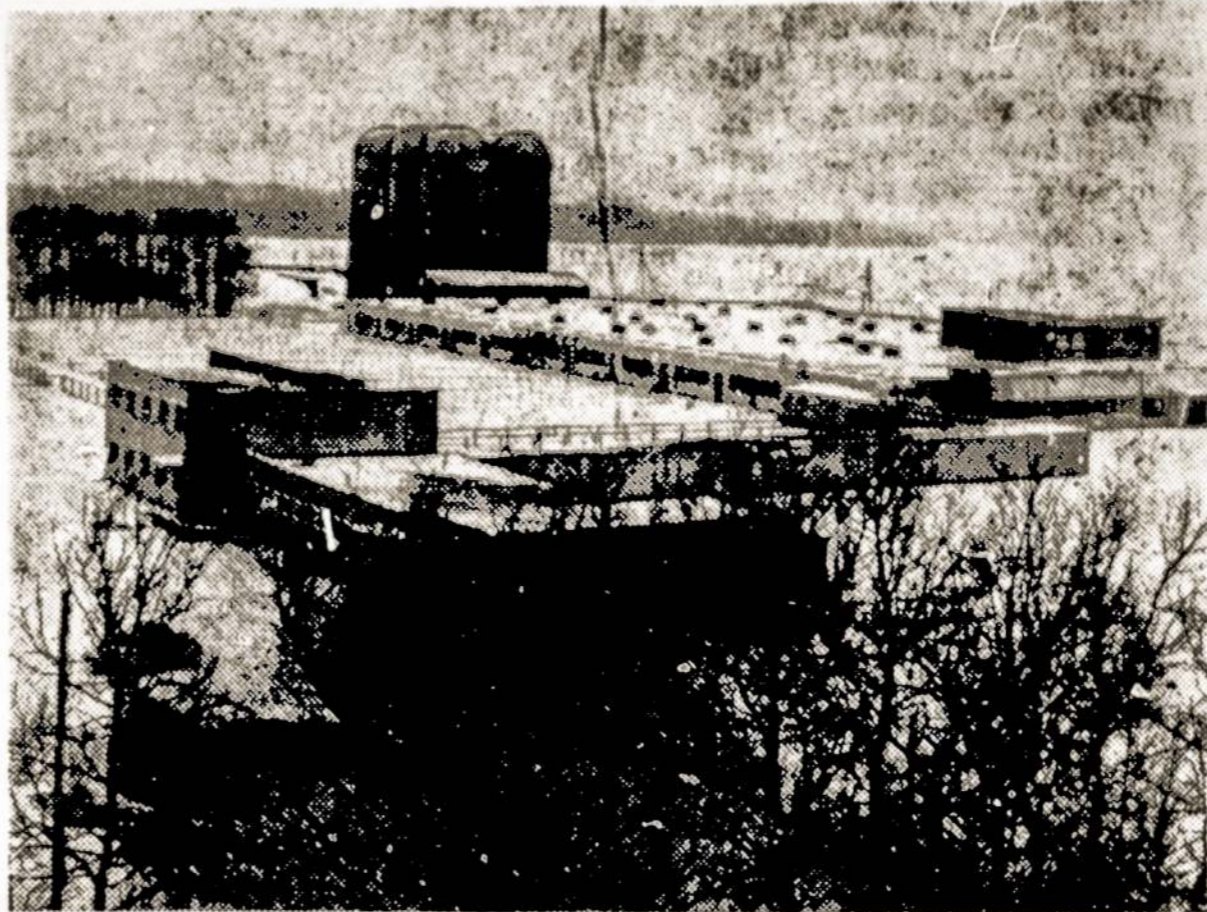
Architektūros paminklu laikoma baroko stiliaus bažnyčia-katedra, pastatyta 1762-1765 m., bokštą pristatytas 1794 m. Ji dunkso ant kalvos miesto centre. Altorius darė vietinis meistras J. Mažeika irgi baroko stiliumi, bet jau jaučiamas klasicizmo poveikis.

Būtinai aplankykite turtingą kraštotyros muziejų, kuriam 30 gyvenimo metų atidavė Lietuvos TSR nusipelnęs kultūros-švietimo darbuotojas vyr. mokslinis bendradarbis Vitas Valatka (1927-1977). Muziejuje ne tik susipažinsite su Žemaitijos istorija, bet pamatysite italų, flamandų, prancūzų, Vilniaus meno mokyklos dailininkų paveikslų. Miesto parke veikia Liaudies buities skyrius. S. Klevaitis

Žmogaus gyvenimas—kaip lazda: galima patrupinti tik nuo galo, bet ne iš vidurio. A. Pocius

Pripažindamas savo silpnybes, žmogus tampa stiprus. O. Balzakas

Gimtųjų laukų šeimininkai

Panevėžio rajono Eriškių kolūkio gyvulininkystės fermos.

Siemet gamta kiek tolyn nustūmė įprastinį pjūties metą. Tai, žinoma, tam tikra prasme jau nuostolis, matuojant visų pirma laiku. Bet užtat ir Dzūkijoje, ir Pamario krašte, ir šiaurinėje Lietuvos dalyje žiemkenčiai sukilę kaip mūras. Ir vasarą geras. Dėl gegužės-birželio mėnesiais vyravusių sausrų kai kur vasarą buvo apvargęs, bet, jėgoms žydint ir bręstant, prasidėjo lietūs, ir reikalai gerokai pasitaisė. Paskalos, kad Lietuvoje žuvo grūdinės, išdege kiti pasėliai—pypkės dūmo vertos.

Jėgų derliui nuimti—kaip niekad. Ir taip jau nemažą kombainų parką iki rugiapjūtės papildė dar apie tūkstantis naujų. O iš viso į javų jūrą ūkiuose išvažiavo daugiau kaip vienuolika tūkstančių broliškose respublikose pagamintų galingų kombainų. Žemdirbiai jau seniai įsitikino, kokios tai patikimos mašinos. Gyvenimas patvirtino, kad laukas, kur javus pjovė kombainas, keliais centneriais derlingesnis, o grūdai pigesni. Dalgų žvangėjimas, sūrus prakaitas javų kirtėjo ir pėdų rinkėjos liko tik paveiksluose. J. Zemaitis ir kitų rašytojų knygoje. Pasikeitė kaimas, pasikeitė ir žmogus.

Laukų melioravimas, kultūrinimas, mechanizavimas ir elektrifikavimas subūrė žemdirbius į gražias, su visais patogumais miesto tipo gyvenvietes. Radijas, televizorius, šaldytuvai, motociklas, automobilis tapo kaimo žmonių kasdienine būtinybe. Broliški respublikų keliais ir į užsienius nusidriekė mūsų žemdirbių ekskursijų maršrutai. Kolūkiečiai, tarybinių ūkių darbuotojai—dažni svečiai didžiųjų miestų parodų salėse, teatrų spektakliuose.

Visi laimėjimai žemės ūkyje nuostabūs, bet pats žymiausias jų tarpe—socialistinio kaimo žmogus. Negaliu nepapasakoti apie vieną iš 50 tūkstančių specialistų, dirbančių kaime, būrio atstovą.

Į Panevėžio rajono "Eriškių" kolūkjį įvairiais reikalais užsuku gan dažnai. Čia jau 25-erius metus gyvena ir ūkio vyriausio agronomu dirba Petras Paleckis, be galo ištikimas kolūkiui, pašventęs jam visą savo gyvenimą. Javų ėriškies.

Visą mūsų gyvenimą galima išreikšti trim žodžiais: buvo, yra, bus. A. Diama

Vieta gyvenime—tai ne profesija. Tai kur kas daugiau. Profesija paprastai turi visi žmonės, o vieta gyvenime randa ne visi. I. Gof

čiai beveik kasmet iš hektaro kulia po 45 dvigubus centnerius, bulvių išaugina—po 280 centnerių. Ir šiemet čia nuėmus pirmuosius hektarus, iš kiekvieno jų pribyrėjo po 51 cent grūdų. Kur gi viso šito paslaptys? Valstiečio sūnus Petras Paleckis, 1954 metais baigęs Lietuvos žemės ūkio akademią, kartu su žmona Aldona, taip pat agronome, atvyko dirbti į atsilikusį ūkį. Praktiškai taikydamas laukuose tas agronomines tiesas, kurių buvo išmokę akademijos auditorijose, jis greitai pamatė, kad kasmet gausėja derliai, laukai darosi šviesesni. Sunku dabar ir įsivaizduoti kas padaryta. Tik per praėjusį dešimtmetį iš laukų pašalinta pusė milijono kubinių metrų akmenų, iškirsta krūmų nuo 680 hektarų ploto, pašalinti kelmai. Atėję melioratoriai valstybės lėšomis nusausino drenažu visas šlapias dirvas. Tai sudarė geras sąlygas galingai technikai dirbti. Laukų sukultūrinimas leido spręsti kitus organizacinius klausimus. Iš pagrindų perorganizuota vidaus žemėtvarka—vidutinis lauko dydis vietoje 10, dabar—312 hektarų. Kolūkiečiai persikėlė į gražią gyvenvietę. Yra toks garbingas vardas: aukštos žemdirbystės kultūros ūkis. Jis suteikta Panevėžio rajono "Eriškių" kolūkiui. O jo vyriausiam agronomui Petriui Paleckiiui už didelius laimėjimus-respublikos nusipelnusio agronomo vardas.

Kadaise tėvai ir broliai, nedalios varomi už jūrų marių, maišelin įsirišdavo sauja tėviškės žemės ir rupios duonos kepalėlių, kad svetimybėje galėtų prisiminti kalvom bėgančias žalsėjanas rugių vilnis, švelniai gelsvą žiedulkių ūką, nauksinantį veidus, rankas, palanges... Tėviškės žemė Petriui šventa. Ji augina duoną kasdieninę, įprastą, kaip vanduo ir oras. Duonos atsirikdami, neretai pagalvojame, kokia pastovi meilė šitai prakaito, žemės ir saulės dukrai, dar daug kam primenančiai pūslėtas, grubias tėvo rankas. Šita meilė ypatinga, paveldėta, perduodama iš kartos į kartą. Šita meilė pastovi, ir jos jėga taurina žmogų. Ir todėl kasmet triukšmingame, linksmame rugiapjūtės pabaigtuvių klegesyje sunkūs rugių varpų vainikai įteikiami Petriui—kaip žemės ir žmonių padėka. Ir todėl agronomo Petro Paleckio šeimoje sakoma "Duona šventa."

Alfredas Simaitis
1979 metų Respublikinės premijos laureatas

Vilniaus universiteto jubiliejinės iškilmės

Vilniaus Valstybinio V. Kapsuko universiteto rektorius, akademikas, Socialistinio Darbo Didvyris, profesorius Jonas Kubilius.

NAUJA AUTOMAGISTRALĖ

Iškilmingai atidarytas išvažiaivimas iš Klaipėdos—25 kilometrų automagistralės ruožas, aplenkiantis Gargždus ir Vėžaičius. Šią greitkelio atkarpą kėlininkai užbaigė beveik ketvirčiu anksčiau, negu buvo numatyta.

Su darbo pergale kelio statytojus pasveikino, palinkėjo sėkmės būsimuose darbuose Lietuvos TSR Ministrų Tarybos pirmininko pirmasis pavaduotojas K. Kairys.

NAUJA ATOBUSŲ STOTIS

Nauja autobusų stotis atidaryta Varėnoje. Per dieną ji galės priimti ir išleisti 200 autobusų, aptarnauti pusketvirto tūkstančio keleivių. Ši stotis—šeštoji atvėrus duris dešimtojo penkmečio metais respublikoje.

LIETUVIŲ LITERATŪROS KELIAI

Reikšmingiausi lietuvių rašytojų kūriniai dabar verčiami į 60 kalbų, iš jų į 36 Tarybų Sąjungos tautų kalbas. Už respublikos ribų per trejus pastaruosius metus išleistos 146 lietuvių rašytojų knygos bendros 8 milijonų 225 tūkstančių egzempliorių tiražu.

Pastaraisiais metais vis daugiau lietuviškų knygų pasirodo Rytų Vokietijoje, Lenkijoje, Čekoslovakijoje, Bulgarijoje, Vengrijoje.

4

P. ŠIRVIO ATMINIMUI

Siekdami įamžinti poeto Pauliaus Širvio atminimą, Lietuvos Komunistų partijos CK ir Lietuvos TSR Ministrų Taryba pavedė Vilniaus miesto vykdomajam komitetui pastatyti antkapį ant poeto kapo.

Rokiškio rajono vykdomajam komitetui pavesta pavadinti viena naujųjų Rokiškio gatvių Pauliaus Širvio vardu.

Rašytojų sąjunga ir Valstybinis leidyklų, poligrafijos ir knygų prekybos reikalų komitetas parengs ir išleis Pauliaus Širvio kūrinius.

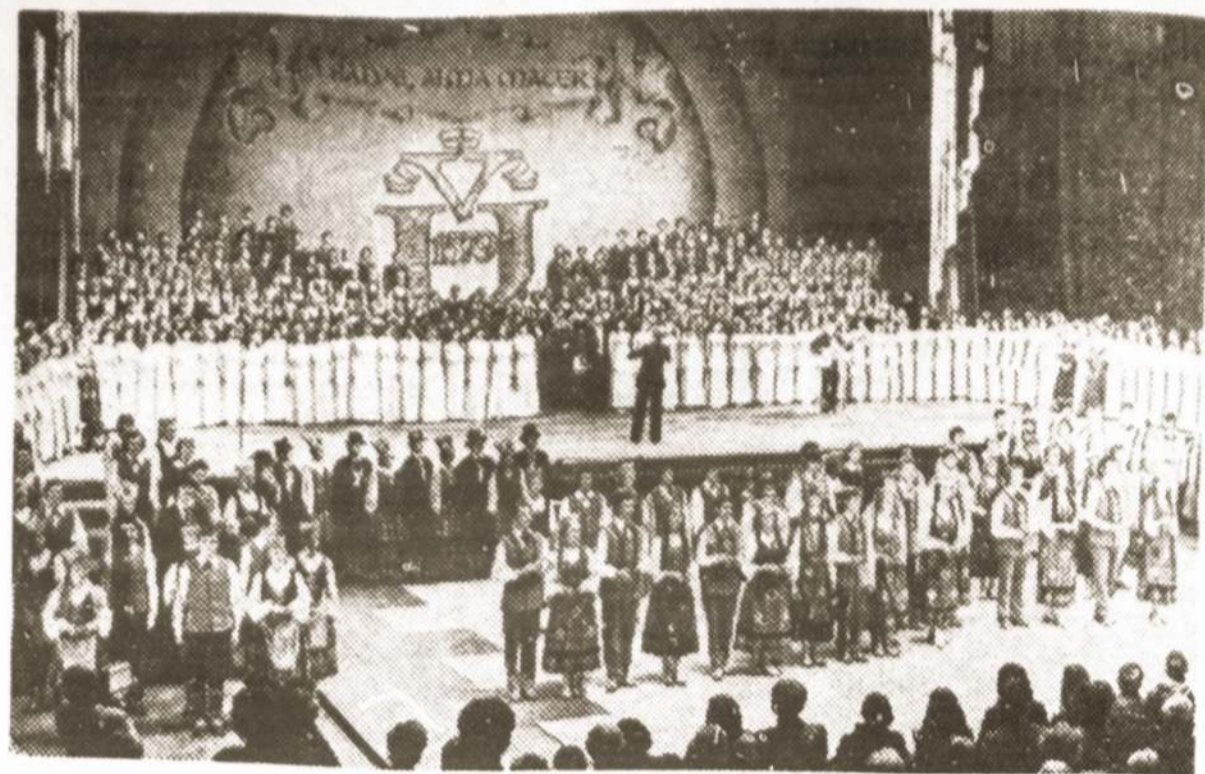
PAGRAŽĖS ŠERKŠNĖNAI

Mažeikių rajone "Šerkšnės" kolūkyje dabar yra daugiau kaip du tūkstančiai hektarų nusausintų plotų. Kitais metais bus nusausinta 290 hektarų masyvas, ir kolūkio žemių melioracijos darbai baigsis.

Pagražės ne tik laukai, bet ir ūkio centrinė gyvenvietė Šerkšnėnai.

PASITIKS ALYTAUS JUBILIEJŲ

Alytus 1981-aisiais minės 400-ąsias įsikūrimo metines. Šią datą pasitiks atjaunėjęs kraštotyros muziejus. Pagal Komunalinio ūkio projektavimo instituto Druskininkų skyriaus architektės A. Pakšienės projektą jis dabar rekonstruojamas. Po Rekonstrukcijos muziejuje bus įrengtos erdvios eks-

Studentų koncertas Vilniaus sporto rūmuose.
M. Baranausko ir V. Gulevičiaus nuotraukos

Lietuvos TSR Valstybiniame akademiniam operos ir baletų teatre įvyko kompozitoriaus V. Klovos nacionalinės 3 veiksmyų operos "Pilenai" premjera. Spektaklio dirigentas—LTSR liaudies artistas R. Geniušas, režisierė—LTSR nusipelnusi meno veikeja V. Mikštaitė, dailininkas—LTSR nusipelnęs meno veikėjas F. Navickas.

NUOTRAUKOJE: Scena iš spektaklio pirmojo veiksmo [iš kairės] Margeris. Pilėnų kunigaikštis—J. Stasiūnas, Danyla, rusų kunigaikštis—V. Noreika, Ulrichas, magistro pasiuntinys—V. Kuprys.
T. Zebrausko nuotr.

Universiteto jubiliejinėse iškilmėse dalyvavo žymi pažangiosios lietuvių išeivijos, tarptautinio moterų, darbininkų judėjimo veikėja iš JAV Ksavera Karosienė.

NUOTRAUKOJE matome garbingą viešnią su universiteto studentėmis.

pozicijos salės, mokslinė biblioteka, kitos patalpos. Daugiau kaip 16 tūkstančių eksponatų papasakos lankytojams apie Dzūkijos krašto praeitį ir šiandieną.

PAMINKLŲ APSAUGAI GERINTI

Lietuvos TSR istorijos ir kultūros paminklų apsaugos ir naudojimo įstatymas numato kraštotyros ir jų organizacijų visuomeninės apsaugos kontrolę. Tuo tikslu kiekviename mieste ir rajone iš aktyvių kraštotyros specialistų yra suburtos paminklų apsaugos sekcijos.

Neseniai draugijos Centro taryba kartu su Lietuvos KP Šilutės rajono komitetu surengė respublikinį paminklų apsaugos sekcijų vadovų seminarą. Buvo surengtas kraštotyros profesinio meistriškumo konkursas, kurį laimėjo žarasiškiai paminklų visuomeniniai globotojai.

AUTOMĖGĖJŲ VARŽYBOS

Kelmės rajone surengtose lengvųjų automobilių figūrinio važiavimo varžybose nugalėjo Kelmės sūrių gamyklos automėgėjai ir Kelmės trikotažo fabriko atstovas J. Zaleskas.

VADOVELIŲ KOMBINATAS

Salia Kauno V. Kapsuko spaustuves kyla trys nauji šios poligrafijos įmonės korpusai. Užhaigus statybą, spaustuvė taps vienu moderniausių šalyje vadovėlių kombinatu.

Jau šiuo metu iš spaustuves cechų į mokyklas kasmet iškeliauja apie 3 milijonai vadovėlių. Įvedus naujus pajėgumus, šis skaičius išaugs pusantro karto, be to, dauguma knygų bus spausdinama spalvoto ofseto technika, o iš viso įmonės pajėgumas padidės 2.5 karto.

Vilnius, lapkričio 15 d.

Su kolūkio stipendija

"Labas rytas! Su nauja darbo diena, draugai kolūkiečiai!"—tokiais žodžiais kasdien prasideda rytinė radijo laida Biržų rajono "Laisvosios žemės" kolūkyje. Bet šį kartą ji buvo neįprasta. Besiruošiantiems į laukus žemdirbiams kolūkio pirmininkas Petras Poškus pranešė, kad ūkio specialistų šeima pasipildė naujais nariais.—Baigę aukštuosius mokslus—vienas Lietuvos veterinarijos, kita—Žemės ūkio akademija, į gimtąjį kaimą sugrįžo veterinarijos gydytojas Arūnas Petrulionis ir agronomė Violeta Arminaitė.

—Dar visai neseniai diplomuotus specialistus ūkyje ant rankų pirštų buvo galima suskaičiuoti. O štai dabar "Laisvojoje žemėje" jų jau dirba 43. Jie vadovauja laukininkystės brigadoms ir gyvulininkystės fermoms, mechanizatoriams, statybininkams. Specialistams sumaniai tvarkantis, gerai rikiuojant darbus, kasmet pilnėja aruodai, turtingesnis tampa fermos. Ūkis jau senokai "milijonierius"—pernai, pavyzdžiui, gauta milijonas 225 tūkstančiai rublių pajamų, šiemet tikimasi dar daugiau...

Malonu viešėti pas svetingus biržiečius, malonu lankyti soduose paskendusiose jų sodybose, margaspalvių gėlių kilmais išdabintoje centrinėje gyvenvietėje. Ji—Pačeraukštėje, buvusio Ernesto Arpo dvaro centre. Tik iš dvaro nė pėsakos nebeliko; ažuolų paunksmėje tarsi grybų po lietaus pridėjo mūrinukų. Patys dailiausi tie, raudonais čerpių stogais... Jūs ūkyje pastatė Alytaus eksperimentinio skydinių namų statybos kombinato meistrai. Dviaukščiuose, vienai šeimai skirtuose namuose—po tris, keturis ar penkis kambarius, erdvi virtuvės valgomasis, skalbyklėlė, visi miestieški patogumai. Prie pat namo ir garažas automobiliui.

Viename tokiame name įsikūrė ir jaunų specialistų Juknų šeima. Bronius, baigęs Lietuvos žemės ūkio akademiją, dirba ūkyje vyriausiuoju elektriку-energetiku. Irena po studijų Šiaulių K. Preikšo pedagoginiame institute rytais skuba į čia pat prie parko atidarytą vaikų darželį-lopšėlį: ji pedagogė, mažylių auklėtoja.

Prie gardžios biržietiško alaus putelės išsinešėjome ir su jaunaisiais, ir su sveičiuosna užsukusiu Broniaus uošviu Povilu Cepoku, visoje pabiržėje garsiu muzikantu.

—Pavyzdžiui šiandieniniame jaunimui, kad mums taip ankščiau... Trijų hektarų ūkelyje augome šešiese—kur ten mokslai: visi piemenėliais išėjome... O štai mūsų vaikai—visi su diplomais. Zita su ūkio stipendija Kauno buhalterinės apskaitos technikumą baigė. Ir Irenai, kol mokėsi, kolūkis stipendiją mokėjo. O jaunėle Virginija kolūkis taip pat pasiuntė mokyti: ji bus kulinarijos specialistė.

Juknoms, kaip ir visiems į ūkį sugrįžusiems specialistams, sudarytos geros sąlygos įsikurti. Už savo lėšas kolūkis nupirko jiems namuką: palengvintomis sąlygomis naujakuriams išsimokėti skolą per pora dešimtmečių visai nesunku. Juo labiau, kad abu turi garantuotą, gerai apmokamą darbą.

Jaunimo šiame ūkyje daug. Gal ir dėl to, kad vaikinai ir merginos čia skatinami mokyti, kad daug rūpi-

Vilnis, lapkričio 15 d.

namasi moksleivių profesiniu orientavimu. Kiekvieną pavasarį rengiamos moksleivių dienos, kurių metu aštuntokai ir abiturientai supažindinami su galinga technika, su naujomis specialybėmis, kurių jau reikia arba reikės artimiausiu metu: mat, ūkis sparčiai persitvarko pramoniniais pagrindais, gamyba vis labiau mechanizuojama ir automatizuojama. Išsirinkti mėgiamą profesiją jaunimui padeda ir aukštųjų mokyklų, technikumų dėstytojai, kurie čia labai dažni svečiai.

"Laisvosios žemės" buhalterijos knygoje yra speciali grafa: kolūkio stipendijos. Visuotino kolūkiečių susirinkimo nutarimu jos mokamos studentams ir moksleiviams, kuriuos ūkis pasiuntė mokyti į aukštesnias mokyklas, technikumus, profesines technikos mokyklas.

—Specializuotų ir kvalifikuotų gamybininkų ruošimu mes labai rūpinamės,—sako Petras Poškus.—Turime parengtą perspektyvinį jaunuolių siuntimo į mokymo įstaigas planą. Vien stipendijų kiekvieną mėnesį išsiunčiame po 600-700 rublių. Aukštųjų mokyklų studentams mokame kas mėnesį po 50, technikumų moksleiviams—po 35, profesinių technikos mokyklų auklėtiniais—po 30 rublių.

Šiais metais su kolūkio stipendijomis mokosi 17 vaikų ir merginų. Nuo naujųjų mokslo metų jų dar pagausės: kolūkis plečia kiaušinių kompleksą, stato naujus pašarų gamybos cechus—jiems papildomai reikės zootechnikų, inžinierių. Be kvalifikuotų vadovų neapsieis ir naujasis prekybos—maitinimo centras, kultūros namai. Tie, kurie eis šias pareigas, jau mokosi Vilniaus pedagoginiame ir Inžineriniame statybos institute, keliuose technikuose.

Romualdas Česna

ISLEIDO ANGLŲ KALBA

"Vagos" leidykla išleido lietuvių poezijos rinkinį anglų kalba "Gintaro vėrinys". Knygą sudarė ir eilėraščius į anglų kalbą išvertė Lionginas Pažūsis.

Į skaitytojus anglų kalba prabyla Salomėja Nėris, Vytautas Montvila, Vincas Mykolaitis-Putinas, Antanas Venclova, Vladas Mozūriūnas, Albinas Zukauskas, Eugenijus Matuzevičius, Eduardas Mieželis, Vacys Reimeris ir kiti. Viso dvidešimts poetų.

SAN FRANCISCO, CAL.

Spalio 5 dieną J. ir M. Mozūraičių bute įvyko LLD 198 kp. posėdis. Posėdį pravedė K. Mugianienė. Posėdžio pirmininkė pakvietė narius atsistoti ir tylos minute pagerbti mirusius kuopos narius Fraņą Balčiūną ir Josephiną Valiūtę-Anscott.

Kuopos valdyba pateikė raportus, kurie buvo užgirti. Spaudos vajininkė Violeta Taraškienė tęs vajininkės pareigas, kaip ir kitais metais. Tenka prisiminti, kad per kelius metus V. Taraškienė ir San Francisco Valė Sutkienė, šios abi draugės bendrai darbavosi. Apgailėtina, kad šiemet mūsų Valė randasi slaugymo namuose.

Kilo klausimas pasveikinti "Laisvę" ir "Vilni" rudeninio vajuos progą įteikiant po \$100 abiem laikraščiams, taip pat vietiniam American-Russian Institutui \$100. Be to, nutarta turėti renginį su vaišėmis gruodžio 2 dieną, kuris įvyks Suomų patalpose Berkeley, Cal. Baigiant posėdį pirmininke

pakvietė Ksaverą Karosienę, kuri tik prieš kelias dienas buvo grįžusi iš T. Lietuvos, papasakoti savo išpūdžius. Ksavera dalyvavo Chicagoje Amerikos-Sovietų draugystės suvažiavime ir buvo pakviesta T. Lietuvos vyriausybės dalyvauti Vilniaus universiteto 400 metų Jubiliejaus didžiojoje šventėje. Ksavera mums entuziastiškai papasakojo apie tą jos mielą kelionę. Kuopos narių vardu reiškiau nuoširdią padėką mielai Ksaverai už labai įdomią kalbą.

Pasibaigus posėdžiui ir kalbai šeimnininkai Mozūraičiai pavaišino kuopos narius su skoningais užkandžiais. Didelis aciū jiems.

TARYBINŲ SVEČIŲ GRUPĖ

Spalio 8 dieną San Francisco miestą aplankė grupė Tarybų Sąjungos svečių ir tarp jų buvo viena lietuvė, kauniete Nijolė Mikučiauskienė, farmacininkė—provizorė bei vaistinės vedėja. Maloni viešnia Nijolė gavo progos San Franciske šiek tiek susipažinti su savo specialybe bei Amerikos vaistinių sistema. Taipgi šioje tarybinėje svečių grupėje buvo žymių artistų, tai American-Russian Institutas surošė koncertą, kuris įvyko California Club spalio 9 dieną, 7:30 vakare. Koncerto pirmininkės pareigas atliko Ks. Karosienė. Publikos prisipildė pilna klubo salė.

Atsilankusieji buvo sužavėti Maskvos operos Viacheslav Osipov baritonu, taip pat pianiste ir kompozitore Luisa Khmelnikskaja. Neaprasotos ir puikios. Programoje dalyvavo ir vietinių artistų, kuriuos publika lydėjo su aplodismentais.

Si tarybinė svečių grupė į San Francisco atvyko iš San Diego, Cal. o iš čia, jie išvyko link Milwaukee, Wisconsin.

TURISTINĖ SVEČIŲ GRUPĖ IŠ LIETUVOS

Spalio 25 dieną San Franciską aplankė turistinė mielių svečių grupė iš Lietuvos. Tik gaila, kad labai trumpai. Ant greituju įvyko mielių svečių priėmimas Holland Roberts centre. Programos pirmininkės pareigas atliko Ks. Karosienė, kuri pristatė svečius ir juos pasveikino. Pakvietė Janiną Ragaišytę, Kauno Valstybinio muzikinio teatro solistę, padainuoti. Solistė Ragaišytė sužavėjo publiką. Jos dainas palydėjo gaustis aplodismentai.

Na, spalio 27 d. tie svečiai trumpai pasižvalgė po San Francisco miestą, išvyko į Los Angeles.

M. Baltulionytė

MIRE JOSEPHINE ANSCOTT

Ilgus metus gyvenusi ir dirbusi San Francisco, Cal., o paskutiniu laiku San Leandro, Josephine Valiūtė-Anscott (Anskaitienė), sulaukusi 85 metų, išsiskyrė iš gyvųjų tarpo rugsėjo 27 dieną. Priklausė prie LLD kuopos San Francisco, vėliau persikėlė į Oaklando kuopą, kada abi kuopos buvo sujungtos. Dalyvavo pažangiųjų lietuvių parengimuose, skaitė ir rėmė mūsų spaudą.

Josephine gimė 1893 m. Žiūronų kaime, Radviliškio apylinkėje. Į Ameriką atvažiavo 1914 m. pas brolių į Brooklyn, N. Y. Susipažino su Vincu Anskaičiu ir susituokė 1923 m. Gražiai sukūrė naują gyvenimą. Gaila, kad po keleto metų Vincas mirė. Jos sesuo Telda King jau gyveno San Francisco, taigi Josephine atvyko į California. Čia

surado naują darbą, tarnavo turėju namuose. Sulaukusi senatvės, išėjo į pensiją gyventi pas Teldą. Turėdama daug laisvo laiko, dirbo be užmokesčio per 15 metų Raudonajam Kryžiui (American Red Cross), iki sveikata visai sumenkėjo.

Josephine visuomėt buvo linksmo būdo. Su sesere Telda kartu dalyvavo įvairiuose parengimuose. Kuomet jos sveikata sublogėjo, sesuo Telda ją prižiūrėjo, pirmiau namuose, vėliau atidavė Nursing Home. Telda beveik kasdien eidavo ją aplankyti.

Palaidota Lone Tree mauzoliejuje, Hayward, California.

Liūdi Lietuvoje sesuo Ona Lugienė ir sesers vaikai; Amerikoje sesuo Telda King, San Leandro, Cal. ir brolio vaikai Pensilvanijoje. Taipgi San Francisco-Oakland apylinkės draugai.

MIRĖ PRANAS BALČIŪNAS

Po ilgos ir sunkios ligos rugsėjo 30 d. mirė Pranas Simonas Balčiūnas, sulaukęs 88 m. Pranas buvo draugiškas, tykus žmogus. Buvo gimęs Lietuvoje Sekonių Kaime, 1891 m. vasario 25 d.

Į Ameriką atvažiavo 1912 m. pas draugus į Easthampton, Mass. Ten dirbo medvilnės audykloje. Kaž kaip nebuvo patenkintas, ir persikėlė gyventi į Cleveland, Ohio, kur dirbo liejykloje. Čia irgi nesurado laimės. Turėdamas giminių Pittsburgh, Pa., nutarė ieškoti laimės ten. Vėl gavo darbą liejykloje, o laisvu laiku padėdavo pusbroliui Pakrosniui, kuris turėjo valgių paruošimą.

Pranas grįžo gyventi į Easthampton, Mass. Ten buvo įsteigęs lietuvių co-operatyvinę valgių krautuvely. Po kiek laiko bendrovė ėjo prie bankroto. Kadangi Pranas jau turėjo daugiausia šerų ir Pittsburgh buvo pramokęs krautuvely darbą, jis bendrovę nupirko ir įsteigė savo valgių krautuvely.

Pranas susipažino su gražia našle Antanina Baltrūniene (mūsų Ks. Karosienės motina) ir 1919 metais susituokė. Našlė Antanina turėjo 3 vaikus—Ksaverą, Vilimą ir Juozą, Ksavera jau buvo ištekėjęs. Po kiek laiko Pranas pastatė gražų namą. Žmona Antanina darbavosi apie namus, turėjo daržą, ir gyvulių. Pranas dirbo ilgas valandas krautuvely. Bet abu surado laiko dalyvauti SLA ir LLD kuopose, vėliau ir LDS.

Pranas ir Antanina 1947 metais persikėlė į San Leandro, Cal., nes čia gyveno dukra Ksavera ir žentas Juozas Karosai. Gavo darbą užuolaidų dirbtuvėje, persikėlė į Oaklando LLD ir LDS kuopas, ir buvo nariais iki mirties. Skaitė ir rėmė mūsų spaudą, visur dalyvavo kol pajėgė.

Antanina, Juozas ir Vilimas mirė prieš keletą metų. Kuomet Pranas susirgo, podukra Ksavera ir žentas Juozas Karosai ji iki mirties prižiūrėjo.

Lietuvoje paliko brolius Adomą ir Jurgį Balčiūnus, taipgi seserį, ir jų vaikus; Amerikoje podukrą Ksaverą Karosienę, San Leandro, Cal. proanukę Eugeniją Karosaitę Stanley ir jos šeimą Warren, N. J., giminių Pennsylvania valstijoje.

Palaikai sukremuoti ir padėti šalia jo žmonos Antaninos ir posūnio Vilimo Baltrūno, kuris mirė prieš keletą metų, Evergreen Cemetery, Oakland, Cal.

Labai gaila netekus brangių draugų. Mūsų eilės smarkiai retėja.

V. Taraškienė

Detroito, Mich.

GERAI PAVYKO

Detroito Lietuvių klubo metinis banketas spalio 28 d. gerai pavyko, dėku laiškų, kuriuos išsiuntinėjo klubo finansų sekretorius Servit Gugas, taipgi dėka radio pranešimų. Į banketą susirinko daug lietuvių. Buvo svečių iš kitų miestų. Iš Toms River, New Jersey, dalyvavo George Walantis, sūnus mūsų klubietės Petronėlės Walantis; iš Sarnia, Kanados, buvo Julius Budys. Iš Windsoro, Kanados, mačiau Antaną Rimšą, Julia Svirplys, abu Sorokus, Geroge Kuodis, Jack Užunaris, Sam Kunsaitis, Charles Stankus, Tony Gegžnas ir abu Baltulius.

Skanius pietus priėmė nuolatiniai šeimininkai Pat ir Mikas Sunskai, Antoinette Garelis, Emma Rye, o jiems pagelbėjo Stella Smith ir Ann Balchunas, o ant stalų patarnavo Diana Rye, Diana Garelis, ir Beverly Rye Olin. Iš vakaro stalus gražiai sustatė Al Stacey, Alfons Rye ir Eddie Balchunas. Pietums bilietus pardavė Lillian Gugas.

Po pietų, visa publika dainavo kartu—buvo Sing-A-Long. Dainų žodžius ant sienos apšvietė Jonas Smitreivičius, o pianinu skambino jo žmona, mūsų muzikė Stella Smith (Smitreivičienė). Publiškai tas labai patiko ir ilgai nesiskirstė į namus.

SVEČIAI

Spalio 21 d. š. m. iš Tarybų Lietuvos atskrido į Detroito Metropolitan lėktuvų stotį net 25 lietuviai. Stotyje juos pasitiko su raudonomis gėlėmis būrys detroitiečių: Servit ir Ruth Gugas, Pat ir Mikas Stunskai, Antoinette Webriūtė, Eddie ir Adelė Cepaitis, Telyčėnas, Smalinskai ir Zaranka su šeima. Iki Antoinette Webriūtė ir Ruth Gugas padalino visiems svečiams tas gėles (kurias aukojo mūsų kvietikininkė Antoinette Webriūtė iš Harper Canton Florist). Stefanija pirmiausia visus pasveikino, išreiškė malonumą matant svečius iš Tar. Lietuvos ir linkėjo jiems linksmų valandų Detroito. Ji taipgi pristatė LDS prezidentą Servit Guga, kuris taipgi gražiai visus pasveikino.

Sužinojus, kad pirmadienio vakaras svečiams yra laisvas, ant greitujų per telefoną buvo padaryti visi planai ir įvyko pasitikimo vakariene, Detroito Lietuvių klube. Iš Holiday Inn su savo mašinomis visus svečius suvežė į Klubą Ed Cepaitis, John Smith, Mike Stunskas, Michael Valosky, Clem Patocki ir Servit Gugas. Vakarienę skaniai priėmė Antoinette Garelis, Pat Stunskas ir Emma Rye su pagalba Alfons Rye. Prie stalų pagelbėjo Stella Smith ir Ruth Gugas. Vakarieniavo visi 25 svečiai iš Tarybų Lietuvos, jų amerikietis gidas ir apie 40 vietinių lietuvių. Pirmininkavo ir vietinius perstatė Stefanija, taipgi sveikinimo kalbą pasakė Servit Gugas. Lietuvos kompozitorių pirmininkas Vytautas

Laurušas perstatė visus iš Tar. Lietuvos svečius. Buvo ir meninė programa. Lietuvos televizijos pranešėja Stasė Stankevičienė prie mikrofono ir nepaprastai gražiai padeklamavo keletą poemų. Konservatorijos pianistė Aušra Banaitytė puikiai skambino pianinu. Algimantas Baltakis paskaitė kelias savo parašytas poetas, o Janina Latošinskienė, Kauno muzikos teatro solistė, nepaprastai smagiai padainavo kelias dainas. Detroitiečiai gėrėjosi tokia puikia menine programa. Užbaigiant, tūro vadovas Vytautas Laurušas apjuosė Stefaniją lietuviška juosta.

Tai buvo pirma lietuvių grupė, kuri aplankė Detroitą, ir niekad to vakaro nepamiršime.

SERGA

Net keturi klubiečiai smarkiai susirgo: Angela Jeske Riddell pergyveno sunkią operaciją ir randasi Botsford ligoninėje, Al Brazas taipgi turėjo kojos operaciją, darbe nukrito nuo kopėčių. Dabar randasi namuose. Alex Cotton smarkiai susirgo kuomet turėjo "stroke". Dabar randasi South Macomb ligoninėje, kur makština jo kojas ir ranką. Juozas Lipsky prarado kalbą ir dabar randasi Bi-Country ligoninėje. Jo sesutė Alice Sharkienė yra labai susirūpinusi. Linkime visiems greit pasveikt.

ŠVENTĖS

Klubietė Antoinette Waitkūnas minėjo savo gimtadienį Spalio 21 d. Jos draugai ją išvežė skaniai pie-

tauti. Antoinette nepaprastai gražiai atrodo, nepaisant kad jai suėjo 84 metai amžiaus.

Spalio 27 d. kitas klubietis, Pranas Jočionis, minėjo savo 89 metų amžiaus.

Kitas klubo narys, Frank Musteiko ir jo žmona Sarah minėjo 63 metų vedybinių gyvenimo sukaktuves spalio 29 d.

Sveikiname visus jubilatus!

SUSIRINKIMAI

Moterys investitorės turėjo savo mėnesinį susirinkimą Magic Pan Restorane. Skaniai pavalgė pietus ir atlaikė susirinkimą spalio 13 d.

Vyrai investitoriai atlaikė savo mėnesinį susirinkimą Alphonse Urbon namuose, spalio 13 d.

LDS Sorority susirinko spalio 26 d. pas Ruby Jeske ir jos gražioje namuose turėjo susirinkimą ir siuvo "cancer pads", kuriuos priėmė Antoinette Garelis. Vaišes priėmė Ruby Jeske su Ann Turzak ir Eugenia Kapsanis.

LDS BOWLERIAI

LDS bowlerių turnyras ateinančiais metais bus Detroito. Detroitiečiai bowleriai smarkiai mokosi, geriausi pasirodyti. Spalio 20 d., pabaigė pamokas Mercury Lanes, visi suvažiavo į Detroito Lietuvių klubą. Visą valgį ir skanumynų stalą priėmė ir aukojo Kestučio Garelio šeima. Jų sekančios pamokos bus lapkričio 17 d.

Stefanija

Lankėsi mieli svečiai iš Lietuvos

Po vizito Washington, D. C., Detroit, Mich., spalio 23 d. į Čikagą atvyko didelė Tarybų Lietuvos darbuotojų grupė. Juos pasitiko Amerikos-Tarybų Sąjungos Draugystės, Čikagos skyriaus pareigūnai ir kai kurie lietuviai.

Svečiams buvo suruoštas susitikimas "Vilnies" įstaigoje, o iš čia visi vyko į David's Governor restoraną, kuris yra "Vilnies" kaimynystėje.

Buvo paruoštas puikus banketas. Svečiai sveikinosi su čikagiečiais. Po vakarienės "Vilnies" direkcijos narys Jonas Pateckas pasveikino svečius ir Estelle Bogden pakvietė vesti programą. Ši pristatė "Vilnies" redaktorių Stasį Joną Jokubką. Stasys, kaip visuomet, plačiai paaikškino mūsų nelengvas veikimo sąlygas. Senoji lietuvių karta mažėja, vieni iškeliauja amžino poilsio, kiti apleidžia Čikagą ir apsigyvena šiltame klimate, Floridoje, Kaniornijoje, Arizonoje, Arkansas ir t. t.

Po Jokubkos kalbos, buvo pristatytas svečių iš Tarybų Lietuvos

grupės vadovas Kompozitorių sąjungos valdybos pirmininkas Vytautas Laurušas. Svečias pasveikinęs dalyvius ir perdavęs linkėjimus nuo Lietuvos menininkų ir visos liaudies, pasakė, kad jų grupėje yra įvairių profesijų žmonių. Pranešė, kad grupėje yra Lietuvos TSR Aukščiausiosios Tarybos deputatai Česlovas Sabanskis, Kazys Stonceris, respublikos prekybos ministras Pranas Mickūnas, Lietuvos telegramų agentūros ELTA direktorius Feliksas Pažūsis, Sąjunginės autorių teisių agentūros Lietuvos skyriaus viršininkas Jonas Leikauskas, Respublikinės Kauno klinikinės ligoninės chirurginio skyriaus vedėjas Vytautas Mikalauskas, Palangos miesto Liaudies deputatų tarybos Vykdomojo komiteto pirmininkas Danius Puodžius, Lietuvos laivininkystės viršininkas Alfonsas Ramanauskas, Plungės dirbtinės odos gamyklos direktorius Egidijus Bulavas, Utenos M. Melnikaitės gamybinio trikotažo direktorius Albertas Rubavičius, Raseinių melioracijos statybos-montavimo valdybos viršin-

kas Antanas Siudikas, Socialistinio darbo didvyris Sakių rajono Lenino kolūkio pirmininkas Kostas Glikas, Vilniaus rajono Panerio tarybinio Ūkio direktorius Algirdas Arešiūnas, Kretingos rajono K. Poželos kolūkio pirm. Stasys Mažeika, Lietuvos TSR Mokslų Akademijos vyresnysis mokslinis bendradarbis Soloman Atamūkas, Vilniaus valstybinio V. Kapsuko universiteto docentas Vladas Rybakovas, Lietuvos TSR Valstybinės konservatorijos koncertmeisterė Aušra Banaitytė, Kauno muzikinio teatro solistė Janina Latošinskienė, Lietuvos TSR Valstybinio radijo ir televizijos komiteto direktorė Stasė Stankevičienė ir "Inturisto" Lietuvos skyriaus gidė vertėja Ramutė Kalinauskienė, "Minties" leidyklos direktorius Algimantas Garliauskas, žurnalo "Švyturys" vyriausiasis redaktorius Antanas Viršulis, žurnalo "Pergalė" vyriausiojo redaktoriaus pavaduotojas poetas Algimantas Baltakis, TSRS Žurnalistų sąjungos narys Mečislovas Sadovskis.

Po plataus svečių supažindinimo pakvietė keletą keleivių pasakyti

savo išpučius, padeklamuoti ir t. t. Kadangi tarp moterų buvo menininkių, tai jos pačios dainavo ir kvietė kitus dainuoti. Pasibaigus svečių programai, vakaro vedėja dar pristatė tarti žodį "Vilnies" vietos žinių ir korespondencijų vedėja redaktorė Julija Maraziene. Ji savo trumpoje kalboje pasakė, kad pabėgo nuo Smetonos režimo ir per 49 metus dirbo pažangos labui, o prie "Vilnies" nuo 1943 metų. Taipgi buvo pristatyta "Vilnies" administratorė Mary Grager, F. Vaitkus ir keletas kitų. Taip baigėsi vakaro programa, vėl tęsėsi asmeniškai pokalbiai, bei atsisveikinimas.

Sekantia dieną, spalio 24 d. vakarė buvo suruošta svečių priėmimas Jaunimo Centre, kuris buvo labai puikus ir sėkmingas. Čia svečiai susitiko su savo jaunų dienų draugais ir pažįstamais. Visi nuotaikingai praleido vakarą.

Spalio 25 d. svečiai išskrido į San Francisco, Cal. Smagu buvo su jais susitikti ir praleisti nors trumpą valandėlę.

Dalyvė
Vilnis, lapkričio 15 d.

Cleveland, Ohio

Moterų Klubas susirinkimas įvyko spalio 11 d. ICA Svetainėje, 15901 St. Clair Ave. Susirinko gražus būrelis dalyvių. Priežastis, kad daugiau neatsilanko—neparanki transportacija, aukšta važiuotės kaina, brangus gazolinas...

Susirinkimą vedė draugė Palton, kuri, kaip žinia, savo namuose ant laiptų parpuolė ir skaudžiai susižeidė. Teko pabūti ir ligoninėje. Dabar jaučiasi gerai, bet sako, kad vėl reikės eiti į ligoninę, šį kartą akis gydyt, kurias griūdama užgavo.

Pirmininkė pirmiausia dalyvių paprašė sustojimu pagerbti mirusią mylimą draugę Mortą Garbinčią. Ji taipgi pažymėjo, kad daug Klubo narių apie Mortos laidotuves visai nežinojo, todėl tik kelios teatsilankė su ja paskutinį kartą atsisveikinti. Velionės karstas skendo gėlėse. Pirmininkė prašė visų, kad ateityje panašiuose atsitikimuose praneštų giminėms, jų šeimoms ir klubietėms. Laidotuviams patarnavo Gardina Funeral Home.

Moterų Klubas gavo iš LDS 55 kuopos dovaną—\$50. Klubietės LDS nariams nuoširdžiai dėkoja.

Klubietės taipgi dėkoja J. Petraus už nuolatinį Klubo veiklos aprašymą.

J. Petraus paragino dalyvius atsinaujinti laikraščių prenumeratas ateinantiems metams. Gera dalis dalyvių taip ir padarė. Ir aš sakau: Ačiū jums!

Po susirinkimo pirmininkė dalyvius pakvietė prie vaišių, kurias paruošė mūsų darbšiosios šeimininkės. Didelis ačiū jums, draugės! Šiuo kartu mes minėjome gimtadienius draugės Stankus ir J. Žemaitis, sudainuodami "Happy Birthday". Taipgi jubilatėms buvo išeiktos dovanėlės.

Dovanų atnešė Stankus, Žemaitė ir J. Eitutis.

J. Petraus

Scottville, Mich.

Vieną gražią rudens dieną sumanė aplankyti mielus draugus iki sniego pūgos neužpustų kelių. Mažai mūsų šioje kolonijoje liko. Sustojome ir pas Marytę Sisko. Ilgokai teko palaukti, kol ji atidarė duris. Buvo gerame ūpe, nors sveikatoje netvirčiausia, vis nepajėgia atgauti jėgų po nelaimės praeitą žiemą.

Ji pasakė esanti gyva ir dar gali skaityti, visuomet užsimokės už "Vilni". Įteikė \$20 ir priminė, kad iš jų likusieji \$10 bus parama laikraščiui. Pakvietėme ją vykti drauge su mumis aplankyti Marytės Smalstienės. Ji sutiko. Marytė radome taipgi neprastame ūpe, bet netvirtą sveikatoje. Po kambarius dar pavaikšto, bet į lauką mažai beiseina. Ji taipgi užsimokėjo už "Vilni" ir įteikė \$10 paramos.

R. Stakėmas atsinaujino laikraštį ir įteikė \$10 paramos.

Nuvykome į Manistee, Mich. aplankyti Petro Smalsčio. Radome jį sėdint prie lango. Škart pirmą kartą jis mūsų nepažino. Su mumis nekalbėjo. Slaugė sakė, kad Petras kitaip nekalba, tik lietuviškai. Ji prašė mūsų pasakyti, kaip sakosi lietuviškai geras rytas ir geras vakaras. Ji užsirašė ir sakė galėsianti su juo "susikalbėti".

Atsisveikinome su Igoniu, nors jis ir nepažino mūsų. Grįžome namo.

Kaip visur, taip ir pas mus lietuvių gretos retėja, o dalis išvyksta gyventi į didmiesčius.

Vilnis, lapkričio 15 d. Mrs. X

Kultūriečių žiniai

Mielos sesutės Amerikos Lietuvių Moterų Kultūros draugijos narės, prašau visas atsilankyti į draugijos susirinkimą, kuris įvyks lapkričio 20 dieną 12 valandą dieną "Vilnies" salėje. Svarbu visoms dalyvauti ir aptarti draugijos reikalus, kurių turime nemažai ir įvairių. Jame išklausysite spalio 21 d. žaidimų popietės raportą.

Sekr. J. M-nė

Ex Mainierių žiniai

Dar kartą primenu, kad Ex Mainierių Draugiško klubo narių susirinkimas įvyks lapkričio 17 d. 12 val. dieną "Vilnies" salėje. Visi žinote, kad mūsų klubo susirinkimai tevyksta 4 kartus į metus, tad kitas susirinkimas bus kitais metais. Kurie dar nepasimokėjote duoklių už šiuos metus ir norite pasilikti klubo nariais, prašome atsilankyti ir duokles pasimokėti.

Metų pabaigoje renkama nauja valdyba, tad ir šiuo reikalu turėsime pasikalbėti.

Lauksiu visų narių atsilankant ir rūpestingai aptariant klubą liečiančius reikalus.

Pirm. J. C.

Rūpestingai aptarti "Vilnies" namo reikalai

Darbininkų Apšvietos Draugija rūpinasi "Vilnies" namo reikalais. Praeitame "Vilnies" dalininkų suvažiavime buvo išrinkta komisija, kuri spalio 20 d. "Vilnies" salėje sušaukė susirinkimą.

Išrinkta draugijos valdyba, kuri veiks iki kito susirinkimo, kuris numatyta sušaukti 1980 metais sausio mėnesio pabaigoje. Į valdybą išrinkta pirm. Millie Kancerienė, sek. Julija Marazienė, išdininė Mary Grager.

Ižde buvo \$18, o susirinkime surinkta \$10, tai dabar mūsų iždas turi \$28.

Išrinkta knygų patikrinimo komisija: Jonas Pateckas, Alicia Paulikienė ir Pranas Vaitkus.

Reikia tikėtis, kad naujai išrinktas komitetas rūpinsis namą liečiančiais reikalais. Taipgi pasitikime, kad į sausio mėnesio susirinkimą atsilankys daugiau buvusių narių, kurie dėl buvusios valdybos neveiklumo nustojo narystės teisių.

Sekr. J. M-nė

RŪPESTINGA DRAUGĖ

Gavome laiškutį nuo drg. Adelės Susnis, kuriame ji prisiuntė mokesčių už laikraštį "Vilnis" ir \$5 paramos. Kol buvo gyva jos mamytė Susana Simon, tai laikraštis ėjo motinos vardu, dabar prašo siųsti Adelės Susnis vardu.

Dar gavome jos pažadą parašyti žinučių į laikraštį iš tenykščių lietuvių gyvenimo.

Lauksime! Vilnietė

NEPAMIRŠTA IR "VILNIES"

Gerai pažįstami laisviečiai Povilas ir Nellie Ventai prisiuntė laiškutį iš Brooklyn, N. Y., ir jame \$15 čekį. Jie rašo, kad užsimoka "Vilnies" prenumeratą, likusius \$5 skiria paramai. Smagu, kad būdami taip arti "Laisvės", nepamiršta ir "Vilnies". Didelis ir nuoširdus jiems dėkui.

J. Urmonienė

SĖKMINGA BUVO ŽAIDIMŲ POPIETĖ

Amerikos Lietuvių Moterų Kultūros draugija spalio 21 d. "Vilnies" salėje buvo suruošusi žaidimų popietę. Draugija turi virš šimto narių. Tiesa, daugelis jų gyvena kitose valstijose: Floridoje, Kalifornijoje ir kitur, bet didžiama Čikagoje. Diena pasitaikė puiki, bet nei pusės jų neatsilankė į minėtą renginį. Nežiūrint to, svečių buvo nemažai. Veik visi buvo pateikti puikiais prizais.

Komitetas, kurį sudarė Isabelle Peters, Antanina Vaitkienė, Eva Sankus ir Helen Pajūnienė, svečius skoningai pavaišino ir padėjo už atneštas dovanas, kurios buvo teikiamos žaidėjams.

J. Marazienė pakvietė nares atsilankyti į svečių iš Tarybų Lietuvos priėmimą, spalio 23 d. Daugelis narių pasižadėjo. Taipgi ji priminė, kad lapkričio 4 d. ruošiamas Didžiojo Spalio 62 metinių minėjimas "Vilnies" salėje. Kvietė nares jame dalyvauti.

Rengimo komisija sako, kad kalbama žaidimų popietė ne tik buvo puikus pažmonys, bet davė draugijai nemažai pajamų.

Dalyvė

Iš LDS 2-ros apskrities kuopų atstovų konferencijos

Spalio 28 d. "Vilnies" salėje įvyko LDS 2-ros apskrities komiteto ir kuopų atstovų konferencija. Apskrities komiteto pirm. R. Jankel atidarė konferenciją 10:30 val. ryto. Be apskrities kuopų atstovų, dar dalyvavo LDS 7-tos apskrities penki broliški delegatai: Alvina ir Jonas Strich, Mae ir Charles Neumann, Mary Daniel. Jie sveikino konferenciją ir linkėjo sėkmės, tai gi apgailėstavo, kad į jų konferenciją LDS 2-roji apskritis neprišuntė savo atstovų, kaip pirmiau būdavo.

Į mandatų komisiją paskirta Jessie Vesely.

Išrinktas prezidiumas: pirm. R. Jankel, sek. Isabelle Peters, rezoliucijų komisija: J. Urmonienė, Aldona Olson, Frances Jordan.

Pirmininkas R. Jankel pranešė, kad LDS Centro pareigūnai kreipėsi į jį surasti viešbutį 1980 m. seimui, bet iki nebus nustatytas seimui miestas, jis negali tinkamo viešbučio parūpinti.

Perskaitytas praeitos konferencijos protokolas ir priimtas.

Kuopų raportuose pareikšta nusiskundimų, kad negalima sukviesti narių susirinkimų ir išrinkti valdybas. Ypatingai nusiskundė LDS 53 kp. fin. sekretorė Mary Montvilas, kuri einanti tas pareigas apie 40 metų ir norinti pailsėti, o nesurandama, kas perimtų jos pareigas. Puičius ir pavyzdžius raportus davė Monarch kuopa ir LDS 112 kuopa, kurioje veikia jaunesnio amžiaus Amerikoje gimę asmenys. Jie gražiai veikia sporte ir tas duoda galimybių įrašyti naujų narių. LDS 112 kp. buvo suruošusi golfo turnyrą, kuris puikiai pavykęs.

Apskrities komiteto veiklos raportu nebuvo, nes vos spalio 14 d. teturėjo pirmą posėdį po įvykusios praeitais metais konferencijos. Tai pakartojo kuopų atliktus darbus sporto srity.

Rezoliucijų komisija paruošė veiklos rezoliuciją lietuvių kalba, ir užgyrė apskrities pirm. R. Jankel paruoštą rezoliuciją anglų kalba. Abi rezoliucijos priimtos.

J. Marazienė paaiškino, kad spalio 14 d. posėdyje buvo nutarta nusifotografuoti visam komitetui, taipgi ir visai konferencijai, ir tas nuotraukas talpinti į būsiantį jubiliejinį žurnalą. Foto aparatą pažadėjo parūpinti R. ir V. Jankel, bet kaž kodėl jie tą pažadą neįvykdė ir nuotraukos nepadarytos.

Konferencijoje dalyvavo LDS jubiliejinio žurnalo dvi komisijos narės, Aldona Olson ir Frances Jordan. Jos plačiai aiškino pasirošimo darbus ir prašė talkos iš kuopų ir apskrities komiteto. Be to, jos pažymėjo, kad žurnalas bus lietuvių kalba, išskyrus mažus aprašymus anglų kalba. Dalyviai pasižadėjo padėti.

LDS 7-tos apskrities broliški delegatai ne tik davė savo veiklos raportą, bet nurodė įvairius valdžios potvarkius, kurie gali daug nesmagumo padaryti, jei būtų dėl neatsargumo aplenkti.

Konferencijoje viskas buvo rūpestingai paruošta ir pasisakyta už glaudesnę veikimą. Bet atėjus paskutiniam dienotvarkės punktui, rinkti apskrities komitetą sekantiems metams, delegatai vienbalsiai pasiūlė buvusį komitetą. Pirmininkas R. Jankel ir jo žmona atsisakė, nes gyvena per toli. Taipgi atsisakė pasilikti komitete Jessie ir Frank Vesely. Konferencijoje nedalyvavo A. IR V. DiSalvo, nes turėjo svečių iš Detroito. Su jais buvo susisiekiama. Pradžioje pasižadėjo pasilikti komitete, bet vėliau pažadą atšaukė dėl numatomo šeimos padaugėjimo. Tad telik komitete tik trys narės Isabelle Peters, Eva Sankus ir J. Marazienė. Delegatai patarė šaukti kitą konferenciją išrinkimui arba papildymui komiteto.

Be broliškų delegatų ir komiteto narių, dalyvavo 12 delegatų iš 7 kuopų.

Apskr. korespon. J. M-nė

LDS VEIKLOS REZOLIUCIJA

LDS 2-ros apskrities kuopų delegatai, susirinkę į konferenciją 1979 metais spalio 28 "Vilnies" salėje, 3116 So. Halsted St., Chicago, Ill., apsvarstę LDS reikalus, vienbalsiai pasisakome, kad dirbsime LDS labui. Pasižadame gauti naujų narių, kad LDS nemažėtų nariais. Apytikriai, kiekviena kuopa turi gauti nemažiau, kaip po 3 narius.

Vienbalsiai pasisakome, kad kooperuosime su jaunesnio mažiaus nariais sporte, kėglio ir golfo turnyruose. Be to, stengsimės dažniau lankyti narių susirinkimus ir juose rūpestingai aptarti LDS reikalus.

Kiekviena kuopa per metus turi suruošti bent po vieną renginį.

Pasižadame kooperuoti, teikiant iš kuopos veiklos žinių į būsiantį jubiliejinį LDS žurnalą, kuris bus išleistas 1980 metais, minint LDS 50 metų sukaktį. Taipgi prisidėsime ir su pinigine parama.

Mes, šios konferencijos delegatai, pasižadame viską kas rezoliucijoje pažymėta, grįžę į kuopas, perduoti nariams ir stengtis įgyvendinti, tuo būdu prisidėti prie LDS augimo.

REZOLIUCIJŲ KOMISIJA:

Frances Jordan
Aldona Olson
Julia Urmonas

Helen ir Felix Beadal

Visai netikėtai ir nenujaustai, vos išėjus iš buto į kiemą Feliksą Beadal rugsėjo 28 d. ištiko paralyžius. Buvo skubiai nuvežtas į Swedish Covenant ligoninę, kur neatgavęs sąmonės rugsėjo 30 d. 11:30 val. naktį mirė.

Velionis gimė 1886 m. gruodžio 12 d. Lietuvoje, Biržų rajone, Joniškio apylinkėje, Karpo dvaro malūno pastatuose. Vėliau teko gyventi Gailiniškių, Svobiškių ir Meškalaikio kaimuose.

Paaugėjęs dirbo šoferiu pas Joniškio dvaro panelę Judinskaitę, kuri buvo laisvos minties. Jis irgi nebuvo karštas religijos atžvilgiu. Po kelių rimtų minėtos panelės išaiškinimų, velionis Felix ne tik metė religinius prietarus, bet pradėjo gilintis į klasių kovą. Jam buvo proga susipažinti su tų laikų revoliucionierium Vincu Kapsuku ir dirbti prieš caro režimą bei prisidėti prie kovų, kuriuos tuo metu smarkiai vyko Lietuvoje.

Velionis sakė, kad prisimenas, kaip Joniškio dvaro ponai su caro laikais buvo pasimoję nužudyti Vincą Kapsuką, bet jam pavyko juos įtikinti, kad jie pirmiau išklaustų jo kalbos, ką jie ir padarė. V. K. buvo išgelbėtas nuo mirties ir nuo caro tarnų pasikėsinimo.

Velionis F. Beadal 1907 metais atvyko į Ameriką. Pirmą stotis

buvo Scranton, Pa. Čia įsidarbino anglies kasyklose. Įstojo į uniją. Išėjęs į pensiją mokėjo metines duokles. Iki mirties buvo "retired union member".

Jam teko gyventi Des Moines, Iowa, ir dirbti anglies kasyklose. Taipgi Harrisburg, Ill., ir West Frankfort, Ill. Bedirbant Harrisburg, 1913 metais paplūdo Ohio ir Mississippi upės. Dėl to daugelis kasyklų sustojo dirbti. Tada Felix Beadal atvyko į Čikagą. Jo laimė, susitiko Elenutę Rakickaitę, gimusią 1892 met. spalio 10 d. Lietuvoje, Biržų rajone, Joniškio apylinkėje, Gustonių kaime. Į šią šalį ji atvyko 1913 metais balandžio mėnesį pas sesutę Elzbieta, kuri gyveno Čikagoje. 1913 m. Naujų Metų išvakarėse Feliksas ir Elenutė susijedavo ir 1914 m. sausio 18 d. jiedu sukūrė šeimos židinį. Apsivedę išvažiavo į West Frankfort, Ill., kur gyveno labai sutartinai ir gražiai. Išaugino ir išmoksli-no sūnų Felix ir dukrą Heleną.

Anglies kasyklose dirbdamas, prisidėjo prie unijos organizavimo ir joje pats aktyviai veikė. Jis sakydavo, kad tik organizuoti darbininkai gali apginti savo reikalus ir iškovoti tinkamesnį ir žmoniškesnį atlyginimą.

Abudu Beadaliai buvo pažangios minties. Skaitė dienraštį "Vilnis" nuo jo pirmo numerio. Abudu "Vilni" platino. Ne vieną kartą Feliksui teko paragauti šluotos nuo piktos valios bei menko politinio supratimo asmenų, kurie išvadin-davo jį "raudonu" ir panašiai. Jiedu priklausė prie LLD 19 kuopos, Ex Mainierių klubo, taipgi prie kitų pažangių organizacijų ir dalyvavo visuose susirinkimuose bei renginiuose. Ypatingai nepraleisdavo svarbių politinių mingių.

Elenutė ir Feliksas Beadaliai savo gyvenime buvo ištikimi darbo klasei ir rėmė visas darbininkų kovas. Kuomet kalbėtojai iš Čikagos ar New Yorko atvykdavo į West Frankfort (Pietų Illinois) tai Beadal suteikdavo nakvynę, pavaišindavo ir savo automašina veždavo be jokio atlyginimo, o priedo patys aukodavo padengimui kalbėtojų išlaidų.

Jų jaunasis atžalynas, sūnus ir duktė, pilnai supranta darbo žmonių reikalus ir kartu su tėveliais visur dalyvavo, nežiūrint, kad abu baigė aukštuosius mokslus.

Beadal šeima dukart lankėsi Tarybų Sąjungoje. Pirmą kartą 1927-28 metais buvo Nikolaeve, Ukrainoje. Antrą kartą 1930-31 metais buvo Sibire. Taipgi aplankė Lietuvą.

Feliksas su dukra Helena lankėsi Tarybų Lietuvoje 1973 metais ir 1977 metais. Jis troško ateinančiais metais dar lankyti ir pabuvoti Palangoje, nuvykti į Nikolajevą, Ukrainoje, kur Amerikos lietuviai 1927 metais pastatė Tarybų Sąjungai plytynę. Bet šis paskutinis jo troškimas neįvykdytas, mirtis pastojo kelią.

Kaip minėjau, Feliksas mirė rugsėjo 30 d. Jo kūnas buvo sukremuotas kartu su žmonos Helen kūnu, kuri mirė 1972 m., vasario 4 d. Jos kūnas buvo iškeltas iš

duobės spalio 3 d. ir spalio 4 d. 1979 metais sukremuotas kartu su vyro kūnu ir bendrai laikomi urnoje iki jų dukra Helena mirs ir sukremuoti pelenai bus supilti į tą pačią urną ir padėti amžinam poilsiui.

Daug būtų galima pasakyti apie tą darbo klasei atsidavusią šeimą, bet dėl laikraštyje stokos vietos, bandžiau trumpinti ir suminėti tuos faktus, kuriuos velionių dukra Helena parūpino.

Lai jų vardas ir darbai pasilieka pažangių žmonių mintyse ir širdyse. O jiems lai bus amžina ramybė!

Vyšnutė

Mirė lietuviai

Spalio 14 d. mirė Aleksandras Šeštokas, sulaukęs pusės amžiaus. Gimė Lietuvoje, Ukmergės rajone, Kavarsko apylinkėje Repšėnų kaime. Šioje šalyje išgyveno 30 metų.

Spalio 15 d. mirė Marcelė Sabaliauskienė-Demereckytė, sulaukusi 79 m. a. Gimė Lietuvoje, Skirsnemunės apylinkėje, Rotulių kaime. Šioje šalyje išgyveno 30 metų.

Spalio 17 d. mirė Agota Puodžiukaitienė, sulaukusi 84 m. a. Gimė Lietuvoje, Naumiestyje. Šioje šalyje išgyveno 18 metų.

Spalio 18 d. mirė vienuolė Jadvyga Gudavičiūtė, sulaukusi senatvės. Vienuole išbuvo 70 metų.

Spalio 18 d. mirė Adolfas Vitkus, sulaukęs 61 m. a. Gimė Čikagoje.

Spalio 18 d. mirė Stasys Švedas, sulaukęs 68 m. a. Gimė Lietuvoje, Šakiuose. Šioje šalyje išgyveno 28 metus.

Spalio 18 d. mirė Dora Waranuskas, sulaukusi 89 m. a. Gimė Lietuvoje, Vilniaus rajone. Kaišiadorių apylinkėje, Atikonų kaime. Šioje šalyje išgyveno 70 metų.

Spalio 22 d. mirė Elzbieta Račiūnienė, sulaukusi senatvės. Gimė Lietuvoje, Kalvarijos apylinkėje. Šioje šalyje išgyveno 30 metų.

Spalio 22 d. mirė Ona Vysther-Kanaverkytė, sulaukusi 66 m. a. Gimė Čikagoje.

Spalio 25 d. mirė Domas Dobrovolskis. Gimė Lietuvoje, Žemaičių Kalvarijoje. Šioje šalyje išgyveno 29 metus.

Spalio 25 d. mirė Casper Šurkus, sulaukęs 64 m. a. Antro pasaulinio karo veteranas.

GLOBE PARCEL SERVICE, INC.

oficialiai praneša savo gausiems klientams, kad siuntimas

MITU APMOKĖTŲ DOVANINIŲ SIUNTINIŲ

giminėms Lietuvoje ir SSSR tęsiamas ir toliau kaip buvo per pastaruosius 50 metų.

KIEKVIENAS SIUNTINYS APDRAUSTAS.

GAVĖJAI NIEKO NEMOKA.

Siunčiant DOVANAS-SIUNTINIUS SAVO GIMINĖMS yra geriausias kelias suteikti jiems džiaugsmo.

Siuntiniai priimami šioje įstaigoje ir skyriuose:

Globe Parcel Service, Inc.

CENTRINĖ ĮSTAIGA:

716 Walnut Street, Philadelphia, Pa. 19106

Tel.: 215-925-3455

Atidaryta kasdieną nuo 9 A. M.-4:30 P. M.

Šeštadieniais: 10:00 A. M.-1 P. M.

BALTIMORE, MD. 21224, 3206 Eastern Ave.	(301) 342-2374
CHICAGO, ILL. 60632, 4059 Archer Ave.	(312) 927-5980
CLEVELAND, OHIO 44109, 3491 West 25th Street	(216) 741-8082
DETROIT, MICH. 48210, 6720 Michigan Ave.	(313) 894-5350
HAMTRAMCK, MICH. 48212, 11415 Jos Campau Ave.	(313) 365-6350
LOS ANGELES, CA. 90026, 2841 Sunset Blvd.	(213) 419-0177
MINNEAPOLIS, MINN. 55418, 2422 Central Ave. N. E.	(612) 788-2545
NEW BRITAIN, CONN. 06052, 97 Shuttle Meadow Ave.	(203) 224-0829
NEW YORK, N. Y. 10003, 75 East 7th Street	(212) 674-3930
CLEVELAND, OHIO 44134, 5432 State Road	(216) 749-3033
PHILADELPHIA, PA. 19123, 1013 N. Marshall Street	(215) 925-8878
ROCHESTER, N. Y. 14621, 681-683 Hudson Ave.	(716) 544-2151
SAN FRANCISCO, CA. 94122, 1234 Ninth Ave.	(415) 564-7981
SEATTLE, WASH. 98125, 11551 6th Place N. E.	(206) 363-5556
SOUTH RIVER, N. J. 08882, 168 Whitehead Ave.	(201) 257-2113
WORCESTER, MASS. 01605, 82 Harrison Ave.	(617) 798-3347
WHEATRIDGE, COL. 80033, 4330 Quay Street	(303) 422-4330
SYRACUSE, N. Y. 13204, 318 S. Wilbur Ave.	(315) 476-6958
NEW YORK, N. Y. 10003, 101 First Ave.	(212) 982-7864
CHICAGO, ILL. 60622, 2242 N. Chicago Ave.	(312) 235-7788
TRENTON, N. J. 08610, 477 Jeremiah Ave.	(609) 392-2455
HOLLYWOOD, FL. 33024, 1430 N. 65th Way	(305) 962-0152

MIRUS

Paulinai Juzėnienei

Reiškiamė gilią ir nuoširdžią užuojautą velionės anūkams, giminėms, asmeniniams ir idėjos draugams. Mes kartu liūdime netekusios brangios Draugijos narės.

AMERIKOS LIETUVIŲ MOTERŲ KULTŪROS DRAUGIJA

PRISIMINUS

M. ir P. Janulius

[DETROIT, MICH.]

Detroito LDS 21 kuopa, valdyba ir draugai, reiškia gilią užuojautą velionių: Mortos Janulienės, mirusios 1979 m. gegužės 15 d., ir Petro Janulio, mirusio 1979 m. gegužės 11 d., sūnėnui Ig. Juzėnui, giminėms ir kilnios idėjos draugams, netekus tokiu nuoširdžių kuopos ir pažangios minties šeimos nariu.

DET. LDS KP. ir VALDYBOS BEI DRAUGAI